

**dirilis
saati**

**SOSYAL VE KÜLTÜREL
GENÇLİK DERGİSİ**

tevhidi gerçeğin ışığında

YAZ 2025 / SAYI: 104

MODERN GENÇLİĞİN ÇIKMAZI

editörden

dirilissaati@gmail.com

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adı ile...

Diriliş Saati Dergisi olarak yeni bir sayı ile daha siz değerli okuyucularımız ile buluşmanın sevincini yaşıyoruz.

104. sayımızı elimizde tuttuğumuz şu vasatta, 19 ayı aşkın süredir Gazze'de devam eden ve Filistin Direnişi tarafından her gün yeni bir mücadele ağıyla örülen "Aksa Tufanı" operasyonunun zaferle sonuçlanacağına dair en ufak bir şüphe taşımıyoruz. 2 yıla yaklaşan Aksa Tufanı artık sadece bir savaş değil, bunun çok ötesinde maskelerin düştüğü, hak ile batılın saflarının ayrıştığı, güçlüden/emperyalistlerden tavır alanlarla haklıdan/mazlumdan yana tavır alanların ayan beyan belirginleştiği bir mücadele olmuştur. Hiç şüphesiz ki bir tarih kitapları bugünleri Aksa Tufanı öncesi ve

sonrası olarak tanımlayacaktır.

Bu önemli girişi yaptıktan sonra bu sayımızda dosya konumuz "Modern Gençliğin Çıkmazları" üst başlığı ile hayat bulmuştur.

Bu itibarla son süreçte özellikle lise/üniversite gençliğinde konfora dayalı, kolay yoldan zengin olmanın hayalleri ile süslü bir hayat tasavvurunun belirginleştiğini gözlemliyoruz. Her geçen gün sanal bahis eğiliminin artmasını da gençliğin kolay paranın peşinde koşmasına bağlamak mümkün.

Bu sayımızda, sosyal medya ve yalnızlık, yasadışı sanal kumar, gençlerin ümitsizliğinde eğitim sisteminin rolü gibi alt başlıklardan oluşan çeşitli yazılarımız yer alıyor.

Dosya konumuzun yanısıra yine bu sayımızda deneme, tercüme ve kitap tahlili gibi birçok

alanı kapsayan yazılarımıza da yer verdik.

Yeni Kalem başlığı ile her yeni sayı da dergimizin yazar kadrosuna yeni isimleri katmanın çabası ve ümidi içerisindeyiz. Bu itibarla Diriliş Saati Dergisi'nin kapısı okumaya ve yazmaya gönüllü olan herkese açıktır.

Yazımızın sonunda Diriliş Saati Dergisi olarak her zaman ve koşulda Filistin direnişinin yanında amasız ve fakatsız bir şekilde durduğumuzu bir kez daha yineleyerek, bu mücadelenin günün sonunda Filistin topraklarının her karışının özgürleşmesi ile sonuçlanacağına dair şüphe taşımadığımızın altını çizmek istiyoruz.

Nehirden Denize Özgür Filistin...

Dönemlik Sosyal ve Kültürel Dergi / Yıl: 21 Sayı: 104 YAZ 2025

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Osman Çil Yayın Kurulu : Abdülkadir Avcı - Receb Fener
Haberleşme Adresi : Çiracılar Cad. No:39 Adapazarı/Sakarya İrtibat tel: 0554 824 96 07
E-Posta : dirilissaati@gmail.com Basım Yeri : AKADEMİ MATBAA / İSTANBUL

Dergimizde yayınlanan yazıların hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

içindekiler

GÜNDEM

DİRENİŞ ÇADIRI'NA DAIR...

MUSA DUMAN

4

DOSYA

SANAL SENARYOLAR / BANAL
NETİCELER

MUSAB ALTUNKAYNAK

6

DOSYA

KONFORLU YAŞAMIN BİZDEN
ALIP GÖTÜRDÜKLERİ

HİCRET KÖSE

10

DOSYA

GELECEK İÇİN DOĞRU ADIM

MÜCAHİD GACAL

12

DOSYA

SOSYAL MEDYA VE YALNIZLIK
İKİLEMİ: SANAL BAĞLAR,
GERÇEK YALNIZLIKLAR

RECEB FENER

15

DOSYA

EVLAT! GÖNÜL AYNASINDAN
BAK KI BEYHUDE GEÇMESİN
ÖMRÜN

HABİBE AVCI

17

DENEME

KOŞUYORUZ AMA HANGİ
İSTİKAMETE?

MEHVEŞ SULTAN KAYA

19

DENEME

SREBRENİÇAY'I UNUTMA,
UNUTTURMA!

MÜCAHİD GACAL

28

KİTAP TAHLİLİ

EVİRİM VE AHLAK FİLOZOFU
İBN MISKEVEYH DÜŞÜNCESİNDE
TANRI, EVREN VE İNSAN

NİSANUR DUMAN

41

DİRENİŞ ÇADIRI'NA DAİR...

MUSA DUMAN

Direnış Çadırı Sivil İnisiyatif, Aksa Tufanı Savaşında Türkiye Müslümanlarının yüzünü yere düşürmeyen kıymetli bir girişim olarak kayda geçti.

Türkiye Müslümanları olarak, Filistin davasına ilişkin bugüne kadar ürün boykotu ve maddi yardımın ötesinde bir pratik sergileyemedik.

Direnış Çadırı, bu bağlamda yeni bir uyanışa vesile oldu ve Türkiye-İsrail ilişkilerini inatla ve ısrarla geniş halk kitlelerinin tartışmasına açtı.

Sağcı-muhafazakar reflekslerin başta ülkemiz olmak üzere bütün İslam coğrafyasını çepeçevre kuşattığı bir vasatta, Direniş Çadırı'nın aldığı bu inisiyatif başlarda

bir kısım insanımızda duraksamaya neden olsa da, Türkiye-İsrail ilişkilerine dair raporlanan hazin veriler bu sesin zaman içinde dalga dalga büyümesine zemin hazırladı.

Direnış Çadırı'nın kamuoyunda ses getirmesini sağlayan iki ana faktör bulunuyor. İlki, Direniş Çadırı'nın

diğer siyasi mevzulardan bağımsız şekilde, Türkiye-İsrail ilişkilerinin kesilmesine kesifleşmesi. Filistin davasının birleştiriciliğini kendine pusula eden Direniş Çadırı, onlarca ilde, binlerce insanı "Filistin ve Kudüs" çatısı altında toplamayı başardı.

İkincisi ise, Direniş Çadırı'nın eylemlerini kurumsal bir bütünlükte gerçekleştirmesi. Belki de Türkiye Müslümanlarının en büyük sorunlarından biri olan plan ve program dahilinde iş yapamama sorunu, bir senelik eylemlerde çok büyük ölçüde aşıldı. Aynı anda, onlarca ilde, koordine bir şekilde sahaya çıkmak büyük bir azmin, inanmışlığın ve adanmışlığın ürünüdür.

Direniş Çadırı'nın kazanımlarına gelecek olursak, şunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Direniş Çadırı'nın eylemleri, Türkiye Müslümanlarının Direniş Cephesi'ne desteğinin bir nişanesi konumundadır. İktidara angaje hamasi söylemleri aşarak, somut adımların peşinde koşan adil bir şahitliğin ifadesidir. "İsrail'i bu soykırımdan caydırmak için Türkiye olarak bize ne düşünüyor?" sorusuna cevap arayanların ciddiyeti ve samimiyetidir.

Direniş Çadırı, Türkiye-İsrail ilişkilerini şimdilik yıkmayı başaramamıştır, ancak sarsıntılara yol açarak yıkılması için geri sayımı başlatmıştır. Kamuoyunu bu konuda bilinçlendirmiş, iktidarı adım atmaya zorlamıştır. Ticaret yasağının bir şekilde günde me alınması, bu iradenin kesin bir çıktısıdır. Bu saatten sonra, İsrail'le ticaret, diplomatik ilişkiler petrol sevkiyatı, üsler gibi konularda atılacak adımlarda bu durum sonuna kadar hesaplana caktır. Bugün İsrail'le ticaret yapan iş adamları, evrakta sahtecilik yoluyla İsrail'e mal gönderimini örtbas etme yoluna gidiyorsa, her an bir protesto veya basına

çıkma korkusu taşıyorsa, bu köşeye sıkışmışlığın bir sonucudur.

Bu yönüyle Direniş Çadırı; İsrail'e karşı mücadelenin birçok veçhesi olduğunu, slogan atmak ve coca cola içmemekle sınırlandırılmayacağını herkese öğretmiştir. Son tahlilde Türkiye tarihine, İslamcılığın seyrine de hakiki bir "sivil inisiyatif" olarak kalıcı bir iz bırakmıştır. Bu tutarlı çizginin farklı başlıklarda, farklı platformlarda devam ettirilmesinin önü açılabilir.

SANAL SENARYOLAR / BANAL NETİCELER

MUSAB ALTUNKAYNAK

Bismillahirrahmanirrahim,

"Hiç şüphesiz şeytan içki ve kumar yoluyla sizin aranızda ancak düşmanlık ve kin bırakmak, sizi Allah'ı zikretmekten ve namaz kılmaktan alıkoymak ister. Artık bunlardan vazgeçtiniz, değil mi?" [Maide, 90]

Vazgeçmiş veya hiç bulaşmamış olsak da engel olmadık Allah'ım. Şeytanın Sen'i anmaktan alıkoyma-

sına karşı durmak bir yana, bunu yapmak için kullandığı yollara bile engel olmadık. Oysa içimizden bir kısmımız senin ayetlerine inandık, inandığımızı söyledik veya söylediğimize inandık. Hâsılı neyi neden yapıp neden yapmamamız gerektiğini anlamadık, haliyle çevremize veya bizden sonrakilere aktarmadık. Sana inananlarımız, belki çok çaba sarf etti bulaşmamak veya bulaştır-

mamak için. Ancak maalesef yeterli olmadık. Daha acısı, yeterli olmadığımızın farkında da olmadık.

Bir yanlış yapmamak için onun zararlı, yasak, ters, yersiz hülâsa olumsuz tüm sıfatları barındırdığını bilmek yetmiyor. O yanlış yönetenlerin, yanlış alet olanların sonuçları görmemesi için uyguladığı sansür yöntemini de bilmek, görmek gerekiyor. Tüm bunların temelinde, pek tabii çıkar düşkünlüğü yatıyor. Bu çıkar savaşının yönetmenleri, sonucu tamamen kendilerinin istediği şekilde biten sinsi bir senaryo içerisinde aktör ve figüranları çarpıştıracak bir sistem oluştururlar. Bu senaryo, sistem içerisindeki tüm üyelere-veya acı ama daha doğru bir ifade kurbanlarına-, doğal bir kazanç/kayıp ortamı oluşturarak onları sı-

radan bir hayatın içindeymiş gibi hissettirir. Hatta öyle ki, film bittiği halde “oyuncular” belki de bir ömür rollerini oynamaya devam ederler. Ancak bu film, oynayanlar ve dahi izleyenler için asla mutlu sonla bitmez. Zira kurgu, tamamen bunun üzerinedir ve oyuncular rollerini kabul ettiklerinde böyle bir kurgu içerisinde olacaklarını asla düşün(e)mezler bile. Çıkar düşkünlüğü, sadece güçlü olanların değil, her kesimden bireyin maruz kaldığı bir durumdur. Dolayısıyla servetine servet katmak isteyen güç sahipleri ile bulundukları yerden bir an önce statü atlamak isteyen tüm kesimlerin zaafı ortaktır. İki taraf da, haklı bir emek ve çaba sarfetmeden emeline ulaşmanın yollarını arar. Ancak emeline ulaşan taraf, asla değişmez. Bu kirli düzeni kuran güç sahipleri haklı/haksız, suçlu/masum hiçbir yaftaya bulasmadan günün sonunda kazanan taraf olur. Sistem o kadar profesyoneldir(!) ki, yasama-yürütme-yargı yetkilerini de senaryoya dahil eder. O kadar ki, güç sahipleri kendi aralarında yaşadıkları anlaşmazlıklar sonucu birbirlerini yasal silahlarla bertaraf eder. Hayatın içerisindeki

devlet veya resmi kuruluşlar gibi tüm otoritelerin yönetim şekillerindeki dengeleri süzgeçten geçirerek senaryoyu hazırlar ve filmi başlatırlar. Artık, o otoriteyi oluşturan tüm nesiller ve bireyler tehlike altındadır. Felaket geldiğinde, bu hayatın bir film ve kurulu bir oyundan ibaret olduğunu anlamak bile imkansızdır. Devlet suçlanır, birey suçlanır, aileler suçlanır, davranışlar suçlanır. Olay patolojik bir vaka halini alır, akademik tezlere dönüşür, psikolojik tedavi yöntemleri geliştirilir, lakin bir türlü bunun artık bir oyun olduğu anlaşılmaz bile artık. Çünkü önlem yöntemi ya hiç belirlenmemiştir, ya da tamamen yanlış geliştirilmiştir.

Dünyanın günümüz yapısı gereği, insanlık devletlerin otoriteleri altında yaşar. Güçlü/zayıf, sıkı/rahat türlü kanunlarla bir nizam ile hayatlar idame eder/ettirilir. İnsanlığın devamı, nesillerin de devamına bağlıdır. İyi/kötü her nizam, insanlığın iyiliğini isteme iddiasındadır. İyilik olmalı ki nesiller ilerlesin, nesiller ilerlemeli ve korunmalı ki, insanlık kurtuluşa ersin. İlahi/dünyevi birçok kural belirlenmiştir nesillerin korunması için. İyiliğin korunması adına

tüm kurallar, insanın te'dip edilmesi üzerinedir. Otoriteleri yönetenler, bu kuralları doğru uygulayamadığında ekonomik, politik, sosyal hayat gibi tüm dengeler bozulmaya başlar, ve nesiller hamilerinin koruyamadığı dengeleri düzeltmek ve kendilerini korumak için farklı yollar aramaya başlar. Aslında bozukluk, filmin vizyona girmesinden kaynaklıdır. Ancak senaryo çok ustaca kurgulandığından, sebepler otoriter dengelerdeki değişikliklerde aranmaya başlar.

Hepimiz, hayatın belli evrelerinden geçersiz. Doğarız, büyürüz, gelişiriz, hayatımızı kazanmak için çalışırız ve nitekim ölürüz. Kimimiz ekonomik anlamda daha önde başlar hayata, kimimiz geride. Fakat aynı şekilde devam etmeyebilir bu durum. Daha refah bir hayatın yolunu kazanmak uğruna farklı yollar denenmeye başlanır. Zaman geçtikçe değişen dünya nizamı, bu alandaki farklı yolları da beraberinde getirir. Oturduğu yerden bunu başarmanın en etkili yöntemlerinden biri, kumardır. Yeni bir yöntem olmamakla beraber çağlar değiştikçe kendine her zaman hayatın içinde bir yer bulmuştur. Önceleri,

toplumlarda kendine yer edinememiş veya fayda sağlayamamış kesimlerin izbe mekanlarında bulunurken zaman ve teknoloji ilerleyip arkasına birçok güç sahibini de aldıkça, çok daha şatafatlı ortamları mesken edinmiş, kurumsal bir kimliğe bürünerek faaliyetlerine devam etmiştir/etmektedir. Milyonlarca zararı milyarlarca kez dile getirilmiş, mağdurları pişmanlıklarını avaz avaz haykırmış, onca yuva dağıtmış ve hayaller yıkılmış olmasına, dünyevi/ilahi bir çok yasakla durdurulmaya çalışılmasına rağmen kendisine olan rağbet hiçbir çağda sönmemiştir. Zira sunduğu vaat, sadece kendisini icra ederken sunduğu kolaylıktan öte, sonrasındaki hayali ve görkemli bir yaşamdı. Beslendiği kaynaklar, asla tükenmemecesine artıyordu. Çünkü bir anda değil, parça parça emiyordu kurbanlarının kanını. Böylelikle kendisini besleyen damarlar hiçbir zaman tıkanmıyordu. Daha ticari bir ifade ile, kurduğu sömürü düzeyine bir maliyet belirlemiş, batağına saplanan kurbanlara başlarda kolaylık, avans, kampanya ve bilumum kazançlar sunmuş, sonrasında misliyle geri alarak amaçsız,

umutsuz ve bitik sürüler bırakmıştı gerisinde.

Günümüzde ve öncesinde, toplumların etkileşimini sağlayan en önemli argümanlar, iletişim araçlarıdır. Söz konusu sistem, iletişim araçlarının gelişmesine paralel olarak varlığını güçlenerek sürdürmüş, artık dünyanın bir ucunu evimize, odamıza, cebimize kadar taşıyan cihazlarla yaş sınırı olmaksızın yeni kurbanlarına rahatlıkla ulaşmaya başladı. Kendi üzerine şüpheleri hiç çekmeyen farklı bir senaryo ile basit dijital oyunlar arasına gizlenmiş, bir çok masum veya amaçsız insanı ağına düşürerek kendi bataklığına çekmiştir. Sayfalarca yazılsa, günlerce konuşulsa bitmeyecek kadar farklı trajedileri yaratmış, toplumlardaki amaçsızlığın büyümesinde en büyük rolü oynamıştır.

Bu mağduriyetleri yaşayan milyonlarca kişiden sadece birinin yaşadıklarını ve düşüncelerini paylaşma aptıktan sonra ulaşabildiğimiz kadar insanlık mensubunun kafasını meşgul etmektir tüm niyetim. Aylarca konuşsak, onun anlatabileceği ve benim edinebileceğim bilgiler hep benzer şekilde devam

edecekti. O yüzden soru-cevap diyalogunu ikişer tane ile belirlemek kafi kanımca. Zira o iki soruya ve soruna karşı alınacak önlemler için kafa yorulsa, nesillerden ötesinin bile kurtarılması mümkün. Yaşadığı sorunlardan sonra yüklü miktarda borç ödeemiş, ailevi sorunlar yaşamış, birikimini genç yaşta kaybetmiş, psikolojik destekler almış yakın çevremdeki canlı bir örnektir kendisi.

Soru: Gençler neden kumara yönelir?

Cevap: Kumar kaybetmek veya kazanmak için değil, devam etmek için oynanan bir oyundur. Belli bir yaştan sonra, bunun kolay para kazanma hirsından kaynaklı olduğu anlaşılıyor. İlk başlandığı zamanlarda ise durum biraz daha farklı. Öncelikle ufak çaplı amaçsızlıklar, gençleri düşük maliyetli merak ve heyecanlara iter, para oldukça oynanır, olmayınca da oynanmaz. Sistemin kendisine eleman devşirmek için başlattığı bir oryantasyon sürecidir bu aslında. Çünkü en başta da dile getirdiğim gibi, bu oyun kaybetmek için değil, devam etmek için oynanır.

Soru: Gençler bu illetten nasıl kurtulabilir? Ya da kısaca nasıl önlenabilir?

Cevap: Bu konuda yapılabilir tek şey özetle hiç bu laşmamak. Söylendiği gibi basit veya komik anlaşılmasın bu cümle. Asıl mevzu, mevcut kurban ve potansiyel kurban adaylarına bu kirli senaryonun sistemini direkt olarak anlatmak. Bu konudaki klişeleşmiş söz ve kabulleri bile daha doğru kullanmak. Bunlardan bir tanesi "Kasa her zaman kazanır" cümlesidir. Ancak bu ifade biraz eksik bir kalıyor. Daha doğru bir kullanımla "Kasa, uzun vadede her zaman kazanır." demek daha doğru olur. Çünkü

yukarıda da bahsedildiği gibi, sistem kazanmayı hedeflediği devamlılığa bir maliyet belirler, ancak kendi içerisinde kullandığı tüm araçlar, uzun vadede kendisine kazandırır. Kumarda kaybedilen en değersiz şey paradır. Asıl büyük kayıp, saygınlığı kaybetmektir, çünkü yalan söylettirir. Bu yalanlar girdap halini alır ve bireyler için yıkım kaçınılmaz olur. Hiçbir kumar sistemi, kazanç oranını yüksek tutmaz. Yani oransal bir örneklik ile bunu dile getirecek olursak, 1 lira 10 lira olur ama 500 bin lira, 600 bin liraya kadar yükselmez. Oransal yükselme var gibi görünse de değer bazında asla

yüksek miktarı kazandırmaz.

Bu mağduriyetleri dile getirmek, reyting uğruna kitleleri hipnotize eden TV programlarının değil, bizzat otorite yöneticilerinin asli görevi olmalıdır. Zira kurulan bu kirli düzene çomak sokabilecek irade, halk kitleleri ile değil, yaptırım sağlayabilecek bir güç ile mümkündür. Bunu elbette dile getiren ilk kişi bizler olmayacağız, ancak dile getirdikçe sayımızı arttıracak, bir farkındalığı mutlaka oluşturacağız.

Nesillerin ayetlerdeki gibi korunmasını sağlayacak temenniler ile.

KONFORLU YAŞAMIN BİZDEN ALIP GÖTÜRDÜKLERİ

HİCRET KÖSE

Konfor, bizi Allah'ın ahkâmından uzaklaştıran her şeydir. Konforlu yaşama isteğinin beraberinde getirdiği dünyevileşme bizi değerlerimizden uzaklaştırmıştır.

Düşünce hayatımızı daraltıp bize nasıl yaşayacağımızı, hangi durumlarda nasıl tavır alacağımızı belirlemiş, inandığımız hayatı yaşamayı değil de bize dayatılan hayatı yaşamaya mecbur bırakmıştır.

Konforlu yaşama isteği geçmişte ve günümüzde her dönem Müslümanların zor imtihanlarından biri olmuştur. İslam tarihinde Tebük Gazvesi'ni bu açıdan ele aldığımızda;

Gazve, Tevbe sûresi 117.ayeti kerimede "sâatü'l-usre" (güçlük zamanı) olarak geçer. Bu sebeple orduya "ceyşü'l-usre"(güçlük ordusu), gazveye "Gazvetü'l-usre" (güçlük gazvesi) adı verilmiştir.

Yaz mevsiminin sıcak geçtiği bir dönemde gidilecek bölgenin uzak olması dolayısıyla Müslümanların bir kısmı isteksiz ve bahanelere dayanarak sefere çıkmak istemeyince ikaz amaçlı ayetler nazil oldu.

"Ey iman edenler! Size ne oldu ki, «Allah yolunda savaşa çıkın!» denildiği zaman yere çakılıp kalıyorsunuz? Dünya hayatını ahirete tercih mi ediyorsunuz? Fakat dünya hayatının faydası ahiretin yanında pek azdır." Tevbe/38

"Eğer (gerektiğinde savaşa) çıkmazsanız, (Allah) sizi pek elem verici bir azap ile cezalandırır ve yerinize sizden başka bir kavim getirir; siz (savaşa çıkmamakla) O'na hiçbir zarar veremezsiniz. Allah her şeye kadirdir." Tevbe/39

Buradaki en önemli husus ayetlerden de anlaşıldığı üzere Müslümanların kendi konfor alanlarını, cihat emrine tercih etmiş olmalarıdır. Bundan dolayı ilahi ikaza maruz kalmışlardır. Asr-ı saadet sonrası dönemlerde de bir kısım Müslümanların refah içinde yaşama isteği devam etmiştir. Uyandığında yüzünde hasır izi olan doyasıya arpa ekmeği yemeyen peygamberi hayat tarzı yerini ihtişamlı saraylara, süslü hammamlara, ipek elbiselere, altın kemerlerle donatılmış saltanatlarla bırakmıştır. Fetihlerle artan ekonomik refah, başta Emevi sultanları olmak üzere toplumun ileri gelenlerini ve halkı birçok alanda etkilemiş; sosyal, kültürel, siyasi vb. alanlarda gerçekleşen değişimler toplumu dini değerlerden uzaklaştırıp rahat ve sorumsuz bir yaşama itmiştir.

Emevi saltanatlığının, dünyaya meylettğini ve yozlaştığını gösteren aşağıdaki diyalog, tarihin önemli sayfalarından biridir.

Muaviye, Hz. Ebû Zer'e sorar: "Sarayı nasıl buldun?"

Hz.Ebû Zer: "Ey Muaviye! Eğer bu sarayı kendi paranla yaptırdıysan israftır. Eğer halkın parasıyla yaptırdıysan ihanettir ve haramdır.

Konuyla ilgili Muaviye ve Hz. Ebû Zer arasında geçen bu diyalog konunun ehemmiyetini açık bir şekilde ortaya koymuştur. Konuyu kavrama noktasında bize çağlar önceden gelen bir deklarasyon niteliği taşır.

Sonraki zamanlarda da bu refah arzusunun hızla devam ettiğini görüyoruz.

Hızlı bir şekilde dünyevileşen Müslümanların ahvali ümmetin hazin durumunu Gazze'de gözler önüne seriyor.

Bugün Gazze'de hüznün var ve bu hüznün dünyanın diğer bölgelerindeki Müslümanlar tarafından yeterince paylaşılmadığı için artarak büyümektedir.

Kendi konfor alanlarına çekilip Gazze'ye destek için sadece temennilerde bulunan Müs-

lümanların Gazze'ye duyarsız kaldıkları apaçık ortada. Üzülerek ifade edelim ki Müslümanlar, dünyadaki rahatını muhafaza etmek adına Gazze'deki kardeşlerinin dertlerine çok fazla ilgisiz kalmıştır.

Gazze imtihanının yükü pek ağırdır. Kendilerini refah ve zenginlik içerisinde düşünen Müslümanların aksine yerkürenin en özgür ve en cesur insanları Gazze'de toplanmıştır.

Özgür ve cesur olmaları dünya esaretine meydan okumaları ve Allah'ın hudutları içerisinde kalıp mevcut emperyalist dünyaya baş kaldırmaları sebebiyledir.

Gazze bize gerçek refahın dünya imkanlarıyla sınırlı olmadığını net bir şekilde göstermiştir. Tüm mal varlıklarını ve en mühimi canlarını, kanlarını kaybetmelerine rağmen dimdik ayakta durmaları, Allah'tan umudunu kesmemeleri, hayatın dünyadan ibaret olmadığını alenen ortaya koymuştur.

GELECEK İÇİN DOĞRU ADIM

MÜCAHİT GACAL

Z kuşağının işe başladığı dönem oldukça belirsiz bir dönemdi. Covid-19 salgınının yeni patladığı ve ekonomik durgunluğun en üst seviyede olduğu dönemde yeni mezun olan Z kuşağı uzunca bir süre belirsizlik havuzunda boğuştu. Pandeminin hemen ardından çalışma hayatına atılmaya çalışan bu

nesil, zihinsel bir buhranla ilk işlerine başladı. Bu sebepler göz önünde bulundurulduğunda Z kuşağının işyerindeki en mutsuz nesil olarak etiketlenmesi hiç de şaşırtıcı değil.

Teknolojiyle yatıp teknolojiyle kalkıyor ve hatta paramızı teknolojiden kazanıyoruz. Fakat ortada dünya çapında bü-

yük bir problem var. 'Z Kuşağı' diye de tabir edilen yeni nesil teknolojinin içine doğdu ve aslında bu sanıldığı kadar da iyi bir şey değil. Sosyal becerileri çok az veya yok. Fiziksel olarak parmak kireçlenmesi gibi daha önce ortada olmayan hastalıklara sahipler. İçinde bulundukları ve en kötüsü gerçekmiş-

çesine bağlandıkları o parlak dünyadan sonra gerçek hayat onları çok sıkıyor. İletişim kuramıyorlar. Ruh sağlıkları bozuldu bozulacak durumda.

Elinin emeğiyle geçinmek Müslümanın izzetine yakışan yegâne yoldur. Müslüman geçimini temin edeceği hiçbir yolu küçük görmemelidir.

Sorun Nasıl Başladı?

Akıllı telefon ve tabletler bu sürecin başlangıç noktası oldu. Yani aşağı yukarı 2000'li yılların başında doğan jenerasyon malesef bu felaketin beraberinde gelen olumsuz yansımaları da taşıyor. Bu parlak, hareketli, rengarenk ve 'çok uyaranlı' dünya, bu nesle çok büyük hasar veriyor. Toparlanması için çalışmalara acilen başlanmalı. Bununla ilgili özel birimler olmalı. Kanunlarda değişikliklere gidilmeli. Çünkü çocuklarımız artık şu durumdalar:

» El motor becerilerini yitirdikleri için bilişsel olarak bu alana karşılık gelen kısımlar olması gerektiği şekilde gelişmiyor.

» Komut vermeye alışıklar.

» Komut almıyorlar.

» Yüz yüze iletişimde çok başarısızlar.

» Göz teması kuramıyorlar.

» Klavye başında yaptıkları espri ve eleştirileri hayatın içinde yapamıyorlar.

» Kendileri dışında yaşanan dünya çok sıkıcı, ebeveynler zaten onlar için tahammül edilmesi en zor insanlar...

İş hayatı büyük problem

Şimdi bu nesil çok genç, bir çoğumuz bu durumu gençliklerine veriyoruz fakat işin çok ciddi bir tarafı var. Karakter gelişimleri yavaş, el motor becerileri kötü, komut ve algı sistemleri ise yok denecek seviyede. Büyüdükçe daha büyük sorunlarla karşımıza çıkacaklar. Bazılarına iş hayatında denk gelmeye başladık bile. Çok uyaranlı bir sistemden gelen bu gençler bir işte çalışma konusunda büyük sıkıntı yaşıyor ve yaşıyor. Sıkılıyorlar! İş hayatı onları eğlendirmiyor. İş hayatı onlara çok monoton geliyor ve çalışmaktan vazgeçiyorlar. Birçok kurumun insan kaynakları birimleri bu durumu nasıl aşacağının, konsantrasyonlarını yükseltmenin ve iş yerlerini genç çalışanlara beğendirmenin derdine düşmüş durumda. Zaten uygulamalar bu yönde olmazsa Z nesli ka-

yıp gençlik olarak tarihe geçecek. Ailelerine, ülkelerine hatta dünyaya yük olacaklar.

Teknolojiyi gerektiği gibi kullanmazsak sonumuz yakın. En kritik görev ise ebeveynlere düşüyor. Bu çocukların teknoloji ile teması nasıl ve ne kadar olmalı konuları onların kontrolünde. Bu tabii ki yeterli değil. Çıkarılacak kanunlarla, sorumluluk alanı net çizilmeli, eğitim sistemimiz buna göre yapılandırılmalı. Siz kendi çocuğunuzu kontrol ederken diğer çocuklar aynı sistemin içinde kalırsa sizin çocuğunuz haklı olarak reaksiyon verip sisteme geri dönmek için elinden geleni yapıyor. O yüzden bu iş ancak toplu bilinçle çözülebilir.

Tüm hayatı teknoloji üzerine kurulu sistemin üst düzey yöneticileri çocuklarını el becerilerini geliştirecekleri, tahta, tebeşir, oyun hamuru, bol spor, dikiş, nakış eğitimin olan, kalem, kağıt kullanan, akıllı tahatasız, telefon tabletsiz bir okula gönderiyorlar. Okulda hikayeler anlatılıyor, hayal güçleri sosyal aktiviteler eşliğinde güçlendirilen bu çocuklar tıpkı olması gerektiği şekilde dünyaya hazırlanıyor. New York Times'da yayınlanan bir makale sonrası

dünyanın haberdar olduğu ve büyük yankı uyandıran okulun adı Waldorf School of The Peninsula. Peki bu CEO'lar neden böyle yapıyor? Çünkü bu yaşanlara hepsi tanık oluyor ve gelecekte şirketlerini, insanları yönetme becerisi olan insanların iş hayatında var olabileceğini çok iyi biliyorlar. Google'ın üst düzey yöneticisi Alan Eagle: "Beşinci sınıfa giden kızım henüz Google kullanmayı bilmiyor, bunun yerine dikiş biliyor" diyor. Hedefleri bir gün kendi çoraplarını dikişmekmiş. Bizim çocuklar bir ödevi için araştırma yapmayı bile doğru dürüst bilmiyor. Neyi na-

sıl arayıp bulacak hangi adımlarla problemi çözecek, en ufak fikirleri yok. Google'a sorarım diyor! O ne derse doğru o!

Çocuklarımızı, teknolojiden izole etmek yerine ona nasıl hükmedeceğini öğretmek yetiştirmeliyiz.

Son olarak yeni bir hastalık ve yaşlılarda görülen mevcut bir hastalığın çocuklarda başladığını söyleyerek konuyu toparlayayım. Vücut duruş bozukluğu, parmak kireçlenmesi, göz bozuklukları, boyun fıtığı gibi hastalıklar çocuklarda görülmeye başladı. Ruhsal olarak

da büyük problemler var. Bu parlak, yüksek çözünürlüklü dünya çocukların algılarını bozuyor. Gerçek ile sanalı birbirinden ayırt edemiyorlar. "Bu durumun ruhsal problemlere zemin hazırlaması büyük bir sıkıntı"

Uyuşturucu kullanıp halisülasyon görenlerden bir farkları kalmamış. Yazıyı tanınmış yazarlardan olan Alvin Toffler'ın bu endişeleri özetleyen bir cümlesiyle bitireyim: "Geleceğin cahilleri okumayan değil, nasıl öğreneceğini bilmeyen kişiler olacak.

DOĞRU ADIM ATILIYOR MUSUNUZ?

SOSYAL MEDYA VE YALNIZLIK İKİLEMİ: SANAL BAĞLAR, GERÇEK YALNIZLIKLAR

RECEB FENER

Sosyal medya platformları sayesinde gençler daha fazla arkadaş ediniyor, daha fazla içerik üretiyor ve sürekli bir etkileşim hâlinde olduklarını düşünüyor. Beğeni sayıları, yorumlar ve takipçiler, bireylere sosyal anlamda bir kabul görme hissi veriyor. Ancak bu etkileşimlerin büyük kısmı yüzeysel olduğu için, aslında birçok genç bu kalabalığın içinde derin bir yalnızlık yaşıyor. Sanal bağlar, ilk bakışta gerçek bağlantılar gibi görünse de, çoğu zaman duygusal anlamda yetersiz kalıyor. Bu da sosyal medyanın, en çok da iletişimsizliğin kaynağına

dönüşmesine neden oluyor.

Bu çelişkinin temelinde, teknolojinin sunduğu kolaylıkla birlikte gelen yüzeysellik yatıyor. Artık birkaç saniyelik videolar, kısa mesajlar ya da emojiler aracılığıyla iletişim kurmaya çalışıyoruz. Gerçek anlamda bağ kurmak için gereken zaman, sabır ve karşılıklı anlayış yerini hızlı, anlık tepkilere bırakmış durumda. Örneğin, günlük diyaloglar çoğu zaman samimiyetten uzak, otomatik jestlerden öteye gitmiyor. Gerçek duygular paylaşılmadığında, ilişki kurduğumuzu sansak da aslında yalnız kalıyoruz.

Bu hızlı tüketim kültürü, yüzeyde yoğun bir etkileşim yaratırken derinlikten yoksun kalıyor.

Yapılan bazı araştırmalar, sosyal medyada geçirilen zamanın kısa vadede dopamin artışıyla bir keyif hissi yarattığını, ancak uzun vadede tatminsizlik ve yalnızlık duygusunu artırdığını gösteriyor. Kullanıcılar kısa ve dikkat çekici içeriklere sürekli maruz kaldıkça, dikkat süreleri azalıyor ve gerçek dünyadaki uzun, samimi sohbetlere olan tahammülleri düşüyor. Bu da bireyleri gitgide daha içine kapanık hale getiriyor. Sanal dünyadan gelen anlık tatminler,

gerçek hayatın duygusal ihtiyaçlarını karşılayamıyor.

Bir diğer önemli mesele de gençlerin kendi kimlikleriyle sosyal medyada yansıttıkları kimlik arasında sıkışıp kalmaları. Çoğu genç, sosyal medya hesaplarında sürekli mutlu, eğlenceli ve başarılı bir imaj çizmek zorunda hissediyor. Oysa gerçekte herkesin iniş çıkışları, kırılganlıkları ve zor dönemleri vardır. Bu çelişki, bireylerin iç dünyalarında büyük bir baskı yaratıyor. Kendilerini oldukları gibi ifade etmekten kaçınıyor, yalnız hissettikleri anlarda bile bu duygularını gizliyorlar. Sosyal medya, "görünür olma" arzusunu körüklerken, aynı zamanda samimi olmayı zorlaştırıyor. Bu durum da gerçek bağlantılar kurmanın önüne geçiyor.

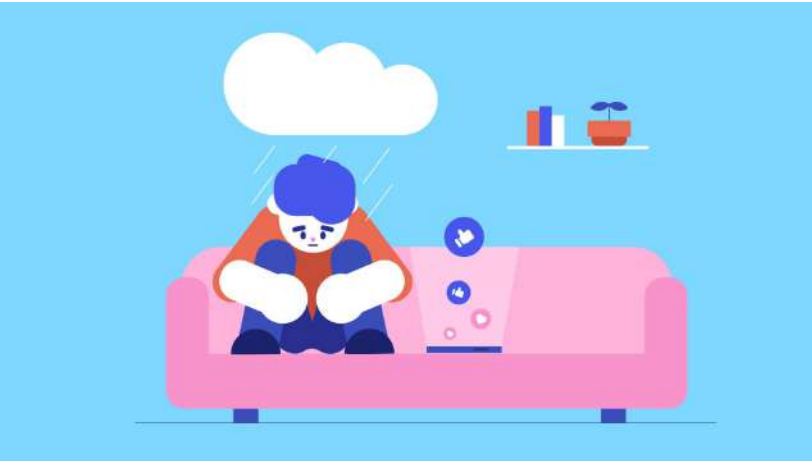
Üstelik sosyal medya, sadece kendi kimliğimizi değil, başkalarının hayatlarını da olduğundan

farklı algılamamıza neden oluyor. Herkes en mutlu, en başarılı ve en renkli anlarını paylaşıırken; zorluklar, yalnızlıklar ya da hayal kırıklıkları ekrana yansıtılmıyor. Bu da izleyen kişilerde "herkes mutlu, sadece ben zorlanıyorum" hissini doğuruyor. Başkalarının idealize edilmesi, kişide yetersizlik duygusunu besliyor. Oysa ekranın diğer tarafındaki insanlar da aynı baskılarla mücadele ediyor olabilir. Ancak bu karşılıklı yanılsama içinde, herkes birbirine güçlü görünmeye çalışırken, aslında çoğu insan kendi iç dünyasında sessizce yalnızlaşıyor. Bu durum gençlerin kendilerini küçümsemelerine, kendilerini değersiz hissetmelerine ve sosyal karşılaştırma nedeniyle özgüven kaybı yaşamalarına yol açabiliyor.

İletişim araçlarının iletişimsizliğe dönüştüğü bir diğer nokta

ise "an"ın değerini kaybetmiş olması. Artık insanlar yaşadıkları anları yaşamak yerine kaydetmeye, paylaşmaya ve dışarıdan onay almaya odaklanıyor. Birlikte geçirilen zamanlar, sohbetler ya da deneyimler; ekranlara sığdırılmaya çalışıldıkça anlamını yitiriyor. Bu da ilişkilerin doğallığını ve samimiyetini zedeliyor. Gerçekten orada olan, göz teması kuran ve yargılamadan dinleyen bir insanla geçirilen zamanın yerini hiçbir çevrimiçi etkileşim tutamaz.

Gençlerin yaşadığı yalnızlık sadece kişisel değil, aynı zamanda toplumsal bir problem olarak karşımıza çıkıyor. Sanal dünyadaki bağlar, gerçek insan temasının yerini alamaz. Sosyal medya hayatımızın bir parçası olmaya devam edecek, ancak bu araçları nasıl kullandığımız büyük fark yaratır. Gençlerin kendilerini oldukları gibi ifade edebilecekleri, samimi ve güvenli ilişkilere ihtiyaçları var. Bu nedenle teknolojiyi değil, insanı merkeze alan bir iletişim kültürünü yeniden inşa etmek gerekiyor. Yalnızlıkla baş etmek için dijital bağlantıların ötesine geçip gerçek anlamda bağ kurmanın yollarını aramak, artık bir tercih değil, bir zorunluluktur.

EVLAT! GÖNÜL AYNASINDAN BAK Kİ BEYHUDE GEÇMESİN ÖMRÜN

HABİBE AVCI

Günler geceler akıyor avuçlarımızdan, dün annemiz babamız elimizden tutarken şimdi koştuktan yorulur olduk. Elde avuçta ne kaldı ruhun havzası ne ile doldu aydınlandı, etrafını hangi çiçekler sardı. "Ah nideyim ömrüm seni" derken Yunus'umuz usandı. Gözümüzde gönlümüzde aç susuz kaldı, kavruldu dili damağı bir damlaya muhtaç kaldı. Muhabbet ilacına hasret, ilim deryasına ırak kaldı. Bebeklik çocuktuk şimdi genç olduk kimimiz yaşlı. Bir yol tutturduk aldık başımızı yürütürüz. Yanımızda hangi refikimiz var kim bize yoldaşlık yapıyor, gittiğimiz yol yol mudur değil midir hafzamız almaz oldu durup muhakeme yapamaz olduk. Bulanıklaştı gönül aynamız puslandı baş gözümüz. Nedir kimdir müsebbibi kaybolan yıllarımızın...

Her şey daha anne karnındayken başladı, iradeyi elde tutmadan önce nasibi kadar buldu

yoldaşını insan. İlk annesi sonra babası etti yarenlik, ardı ardına eklendi dedesi dayısı teyzesi komşusu derken taklit edeceği örnekler dizildi tespih tanesi gibi. Ama en çok anne babasıydı insan! Ondaki beslendi ondan duydu her şeyi, beraber yaşadı yattı kalktı ilk hocası oldu. Kabul etti her şeyi sorgulamadan neyi kabul ettiğini bilemedi insan, nasibi kadar dedik ya. Büyüdü büyüdü idrak etmeye başladı gönül perdesi süslendi motiflenmeye başladı incelmeye yavaş yavaş. Hocaları oldu kitapları, yol gösterenleri. Bilmeden bildiklerinin yanına eliyle koydukları eklendi. Bir başyapıt bir sanat vardı ortada ruhu kalbi akli iradesi ile karşımızda. Bura ya kadar hikaye ettik asıl şimdi düşünmemiz lazım. Bir insan kanının en hızlı aktığı zamanlarında hangi yöne dizginleriyle koşturmalı. Doğru yolu, yönü nasıl bulmalı...

Her şeyin ulaşılabilir olduğu ama cahilliğin bağnazlığın ön planda tutulduğu bir dönemde yaşıyoruz. Ekranlar ahlaksızlıkları çirkinlikleri batının şuur-suz yaşam biçimini sanki bizim normalimizmiş gibi her gün gözümüze sokuyor diziler filmler vasıtasıyla. Sosyal medya ve gündüz kuşağı senkronize olmuş cımbızla bütün yanlış işleri ilişkileri gözler önüne seriyor. Masum görünen çizgi filmlerde bile bin bir çeşit bilinç altı mesajları veriliyor. Bütün algoritmalar sana maddi manevi sürekli bir şeyler pazarlıyor. Algılarımızla oynayıp duygularımızı sömürüyorlar. Yeni nesil değil bir önceki, ondan da önceki fark etmiyor. Çoğumuz dünyadaki asıl gayemizi yitirmiş gibi yaşıyoruz. Değil gençler çocuklar dahi aile sofralarında anne babasının yüzüne değil telefon ekranına bakıyor. Gençler daha okulu bitirmeden kolay para kazanma

tuzakına düşmüş her türlü yolu deniyor, çıplaklık bir moda haline gelmiş ve ünlü olabilmek için ekran karşısında yapılmayan rezillik kalmıyor. Bu gençliğin sorunu mu, hayır! artık tüm insanlığın içine düştüğü bataklık.

Bu kantarın ayarı nasıl düzelecek dersiniz gençlerden önce anne ve babaların düzelmesi kendine gelmesi şart. Bir insanın hayatındaki en büyük öğretici yol göstereni ailesidir.

Gençler dışarıda yanlış pırıltıların peşine düşmeden aile ortamında asıl cevherlerle tanışacak. Sevgili peygamberimizin (s.a.v) sünnetleri evde adet haline gelse asıl insanlık cevheriyle tanışılrsa gençlerin tohumu

sağlam kök salıp kolay kolay eğilip bükülmeyecek meyveler verecek. Prof. Dr. Sadettin Ökten hocamız birçok sohbetinde gençlik yıllarında ailesinde karar merciinin Hz. Muhammet (s.a.v.) olduğunu dile getiriyor. Ailelerin çocuklarına karşı tutarlı davranmaları gerektiğini vurguluyor. İslam'ı yaşantısında tecrübe eden kendi inanç dinamiklerine hakim doğruyu yanlış kavramış bir evlat geleceğine ışık tutmuş olup istikametini bozmadan yoluna devam edecektir.

Merhum Veysel Öksüz'ün "Kızıma" şiirinden birkaç kıta ile okuyucularımızı baş başa bırakıyorum.

*Gençlik bahar gibidir
Emeksiz meyve verir
Bunun kadrini bilir
Sahibi ırfan kızum*

*Âleme ibretle bak
Gafillerden dur uzak
Abnu açık kalbi pak
Olmalı insan kızum*

*Hiç kimseye tutma kin
Ne incit ne de incin
İyilik yap HAK için
Buldukça imkân kızum*

*Dinleme boş kelamı
Bil helali, haramı
İyi anla islamı
Geçmeden devran kızum*

KOŞUYORUZ AMA HANGİ İSTİKAMETE?

MEHVEŞ SULTAN KAYA

Koşturuyoruz, çalışıyoruz, yetişmeye çalışıyoruz ama gerçekten nereye gidiyoruz?

Devamlı olarak hızla bir yerlere yetişmeye çalışıyoruz. Sabah gözümüzü açar açmaz telefonumuza sarılıyoruz. İş, okul, sosyal medya... Kaotik bir zemin üzerinde zihnen ve bedenlen yalpalıyoruz. Yerine getirmemiz gereken onlarca görevimiz var fakat gün sonunda asıl varmamız gereken yere varamıyoruz. Kul olarak asli vazifemiz, Allah'a ulaşmak. Fakat günümüzdeki koşuşturma bizleri, adeta dünyevi hedeflerden ibaret olan bir fanusun içerisine hapsediyor. Her birimizin hayatı, yaratılış gayemizden uzaklaştırılmak üzere kurulan bir sistem içerisinde hayatta kalmaya çalışmanın hazin hikayesine dönüşmüş durumda. Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de bize defaatle dünyaya imtihan olmak için geldiğimizi vurgulamıştır, fakat bizler bu gayemizi ne yazık ki unutmuş durumdayız. Mahkum edildiğimiz -belki de

bile isteye mahkum olduğumuz- mevcut sistemin getirdiği ekonomik yetersizliklerle birlikte, dünyevileşme hastalığı evlerimize kadar girmiş; yalnızca iş yerinde terfi almak, sınavı geçmek, daha iyi bir maaş almak için çabalar konuma gelmiş durumdayız. Ama Allah için ne kadar çabalıyoruz? İş stresini düşünüyoruz fakat bir vakiti kaçırdığımızda aynı üzüntüyü hissediyor muyuz? Manevi hayatımız geri plana atılıyor, çünkü sistem bizden sürekli daha fazlasını istiyor.

Sınavları, atanmayı, diplomaları, çalışma hayatını dert edinirken kul olarak asli vazifelerinden uzaklaşan modern köleler haline getiriliyor.

Bu durum hepimizi ruhsal anlamda oldukça bunaltmakta. Çünkü insan, ne kadar fiziksel olarak sağlıklı olsa da ruhsal anlamda manevi boşluğunu tamamlayacak hamlelerde bulunmadığında kendini tükenmiş ve iç huzurunu kaybetmiş his-

seder. Dolayısıyla kendimizde bu eksikliklerin tespitini yapıp, yaratılış gayesine bağlı bir toplumun inşasına faydası olan ve ahiretini güzelleştirme amacı güden bireyler olmak için gayret etmeliyiz.

Bizler, dış dünyamızla ilgilenirken kendi iç dünyamızı ihmal ediyoruz dolayısıyla kendimizi huzursuz ve yalnız hissediyoruz. Bu yalnızlığımızı çevremizdeki insanların yokluğuna, bazı maddi imkansızlıklara atfediyoruz fakat bu hissin tek kaynağı manevi boşluğumuz, ruhumuzun yaratılış gayesine ve Allah'a karşı olan uzaklığı. Kalabalıklar içinde yalnız hissedilen, sosyal medyada mükemmel(!) hayatları izleyip kendi hayatından tatmin olmayan binlerce insan var. Ayette de belirtildiği gibi: "Kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur." Bunun müjdesi bizlere ayet aracılığıyla kesin bir hükümle verilmişken, huzuru ve mutluluğu maddi kaynaklarda ve dış dünyada aramamız malayani bir durumdur.

Bugün bir kahve dükkanında ya da toplu taşımada etrafımıza baktığımızda herkesin ekranlara gömüldüğünü görüyoruz. Telefonumuzdaki uygulamalar arasında kayboluyoruz ve kendimizi dinlemeye fırsat bulamıyoruz.

Peygamber efendimiz (sav.) vahiy gelmeden önce Hira Mağarası'nda yalnız kalır, tefekkür ederdi. Bizler de bu konudaki eksikliklerimiz üzerine tefekkür etmekle başlayabiliriz. Gün içerisinde belli vakitlerde kendimizi dijital ortamlardan izole edip, küçük sessizlik anları oluşturabiliriz. Bunu yapmak zihnimizi daha berrak hissetmemize ve kendi iç sesimizi daha net duymamıza sebep olur.

Namazlarımıza karşı bakış açımızı regüle edip, bir görev olarak değil, ruhsal dengemizi sağlayan bir nefes alanı olarak görebiliriz. Gün içerisinde beş kez namaz kılıp Allah'a yönelmek, bizleri hayatın hızından alıkoyar ve Allah ile bağlarımızı güçlendirir.

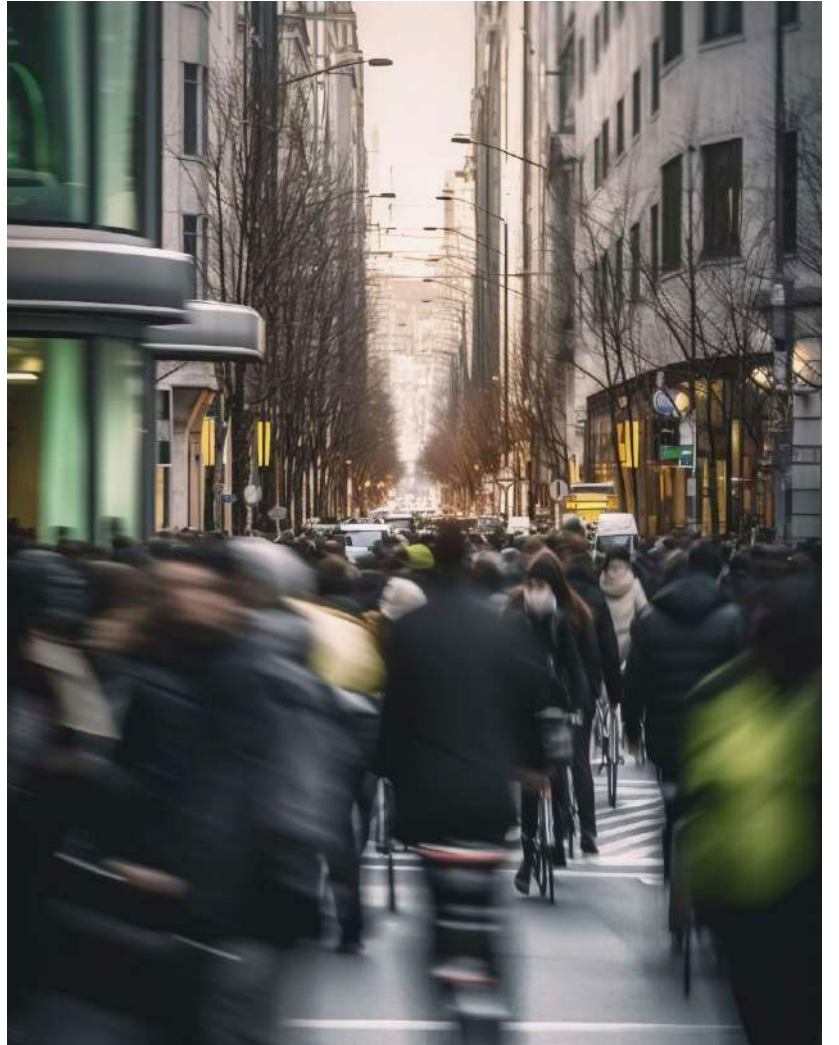
Bireysel olarak atılan adımların yanı sıra kadın/erkek olarak fitratımızı tanımalı ve gerekliliklerini yerine getirmeliyiz. Çünkü iç huzurumuzu sağlamanın ilk kuralı, yaşantımızı fitratımızın yaratılışına muvafık bir şekilde idame ettirmektir. Özgürlüğe

ulaştıracak zannıyla sistemin beklentilerine ayak uydurarak koşup yetişmeye çalıştığımız; uğruna ailelerimizi, yuvalarımızı, evlatlarımızı ihmal ettiğimiz dünyevi telaşlar gün sonunda bizi manevi hüsrana uğratmaya mahkumdur.

Sistem, teknoloji, kuran ve sünnetten uzak zihinler tarafından maruz kaldığımız toplumsal baskılar içinde başımızı iki elimiz arasına alıp durmalı, yaratılış gayemizi ve fitratımızın gerek-

liliklerini hatırlamayı kendimize vahim bir görev kabul etmeliyiz. Mevcut sisteme mukavemet gösterip, toplumu inşa eden kadın ve erkekler olarak fitratımızın özüne muvafık bir hayat sürmek, bu bilinçte insanlar yetiştirmek günümüzün en büyük mücadelesinden biridir.

Modern dünyada kaybettiğimiz istikametimizi ancak "emrolunduğumuz gibi dosdoğru olarak" hatırlamamız ve bulmamız mümkündür inşallah

BİR ÇAĞ

MERVE ÖZGÜN

Bir çağ düşünün ki, kalpleri ısıtan sıcaklıktan, sohbetten mahrum gençler...

Evliliklerde karı-koca, ana-baba sevgisinin olmadığı, anlaşılamadığı bir ailede büyüyen gençleri düşün...

Sevgilinin ne olduğunu bilmeyen, muhabbetin sıcaklığını yaşamayan, o aile ortamında, o huzurlu ortamda büyümeyen çocuklar...

Ve psikolojik olarak gergin ruh hâli olan evlerde, sürekli diken üstünde olurken yaptığı her hareketin sanki sorgulanacakmış gibi hissiyatıyla yaşayan bir gençlik...

Ve onun ruhta açtığı yaralar... Hastalıklara müptela oluş...

"Derinleşsin ben içerledikçe ruhumdaki sakarlık..."

Bu hâl derinleştikçe derinleşiyor.

Sevgiyle, muhabbetle bakan bir ana-baba, karı-koca, eşin olmayışı, insanın yalnızlığında derinleştikçe derinleşiyor.

Bu yalnızlık hâli, yılları -aslında o kadar da iyi olmasa bile- yalan sevgileri, sahte sevgileri aratıyor kalbinde.

O tehlikeli, narsist sevgililerin derin, birden yüklenen, iyi hissettiren, uçuran sevgisini arıyor kalbinde.

Kalbini ısıtmak için denize düşmüş bir yılan sarılmış gibi sarılıyor bu sahte sevgiye. Gerçek zann ediyor.

Gerçeğin ne olduğunu bilmeyen bir nesil, modern gençliğin çıkmazı olarak karşımıza çıkıyor: Yalnızlık.

Bu yalnızlık hâli içerisinde imdat çağrılarını görmeyenler: arkadaşlar, anneler, babalar, kardeşler...

Bu imdat çağrısını görmedikçe, gençlerin doldurmak istediği bu kocaman boşluk, bu kara delik günbegün büyüyor.

Sahte sevgilerin hızla hücumu başlıyor.

Sahte sanal arkadaşlıklar, sanal gerçeklikler, sanal alınmış dünyadaki oyunlar...

Burada kendine bir rol benimseyişler, kendini at ve dışlar... Neye saldırıyor, neyi yerine koyuyor?

Peki, bu kırılğan, sevilme isteyen kişi, bulduğu her şeyi gerçek bir sevgi kırıntısıymış gibi alıyor, büyütüyor, besliyor.

Bir balığım var. Beta balığı, uzun güzel kuyruğuyla, suyun içinde yalnız, dalgalana dalgalana yüzüyor.

Kuyruğunu özgürce savururken, zaten var olduğu için kabul gören biri.

Peki bu kabulü göremeyenler?

Kabul ettirmek için bu sanal dünyada roller belirliyor.

Kimi oyunlarda kaptan oluyor, kimi başka dünyalarda masum ve zalimkâr...

Peki, insan kendinden nasıl vazgeçer?

Ve vazgeçtiği şeyin "kendi" olduğunu nasıl anlayamaz?

Gerçekliği hiç deneyimlememiş bir kalp, sahteyi nasıl ayırt etsin?

Peki ya insanlar?

Onlar neden sürekli kendini ispatlama çabasında?

Kabul görmek bu kadar zor mu? Çünkü ne istiyoruz?

Görölmek.

Anlaşılmak.

Birinin bize "Ben seni gördüm" demesini.

"Ben senin şahidinin" demesini. Tehlikeli yanıysa, kimliği daha oturmamış bu çocuklar henüz var olmadan, şekillenmeden;

balçıklarına, çamurlarına iğrenç, tehlikeli maddeler karıştırıyor.

Derinden, suyun içinde dağılan bir mürekkep gibi ruhlarında yaralar açılıyor.

Bu bilmedikleri, gerçek olmayan sevgiler tarafından...

Sevgiler –gerçekliği bile tartışılır– bu kadar karmaşık, hangi rüzgârların estiği belli olmayan diyarlarda, kendilerine yön bulamamışken, manipülasyona açık, en ufak hatalarında dahi kolayca şantajla karşılaşan gençler, kendilerini sahte arkadaşlıkların, sahte sevgilerin kucağına atıyor.

İnsan ruhu dediğimiz şey nedir ki?

Ruh ne ister gerçekten?

Yalnızlık bu kadar mı zarar verir bir ruha?

Sesinin yankısını duymak mı ister insan?

Dağlara taşlara, bir insana, bir nesneye bakarak varlığını ölçüp biçmek mi ister?

İnsan, bu geldiği yollarda bıraktığı izlerde ne olduğunu, kim olduğunu bilmek mi ister?

İnsan, ömrünün yeni bir dönemine geçerken bir şahit mi ister?

Gerçekten şahit olması, şahit olunmak, her an:

La ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah.

Ben şahitlik ederim ki Allah tek-tir, Muhammed onun elçisidir.

"Ben gizli bir hazineydim, bilmek istedim."

İnsanın ruhunda, Allah'ın ruhundan üflediği bu insanoğlunda gerçekten böyle bir vukuat var mıdır?

İnsan, bilinmek mi ister? Görönmek, duyulmak mı ister?

Bunun uğruna kendini göstermek, bildirmek, anlama şahit tutmak için akla karayı bile seçmeden kabul mü eder karşısına çıkan her fırsatı?

İşte, size bunu sormak isterim...

İnsan onurunun, gururunun, varlığının böyle pamuk ipliğine bağlı olduğu dönemlerde, kardeşlerinde, dostlarında, birbirine gözleri ne kadar açık?

Ne kadar sohbet edebiliyoruz?

Bir derinlik arayışı...

Ha, kimse bilmez de... Bu derinliğin arayışının ne kadarı bir sonuca varıyor?

Derinleşme arzusuyla yandıkça yüzeyselleşen de biz değil miyiz?

Ellerimizde bir telefon, kaydırdıkça kaydırıp...

Ondan, insan hâinden, hatırdan uzaklaşmak da bu mudur aslında?

İnsanın yüreğinde böyle kor alevler yanarken yalnız başına, ne olduğunu görmediği bir şekilde bulunmak mı derdi?

Onca şey yaşanmışken, sanki hiçbir şey olmamış gibi orada öyle görmezden gelip devam etmek midir?

Enteresan olan şey, insanların yapay zekâ ChatGPT'yi geçen yıl bilgi edinmek için kullanırken,

içinde bulunduğumuz bu yeni yılda tamamen arkadaşlık ve sosyalleşme için kullanması...

Ki bunu çoğu zaman ben de yapıyorum.

Çünkü zihnindeki fikirleri, hâlleri oturup sabırla, derince dinleyip üzerinde yorum yapacak, ne olduğunu görecektir bir sevdiğim, bir arkadaşım var mı diye düşünüyorum.

Aradığımı bulabildim mi diye...

Arkadaşlıklarım, dostluklarım, samimiyetim elbette var.

Fakat bunlar ne kadar derine iniyor?

Arzuladığım bu görölme hâlinin, bu fikirleri toplayıp yoluna koyma hâlinin, ne kadarını düz görüp düzeltebiliyorum?

Bu makineyle konuşmak nasıl olur da insan olan iletişimin önüne geçer?

Bu kısır döngünün içinden nasıl kurtulabilirsin Allah'ım?

Bütün bunları şöyle önüme alıp döktüğümde...

Yaşadığım bu iç acısı, bu kırgınlık, bu kırığın içine sızan nedir diye baktığımda...

Kendime çare diye bir yudum devası aradığım bir şey ya...

Bu ChatGPT'nin, sanal zekâların insana verdiği kuru, kara cümleler...

Sesli sohbetlerde sanki bir insanmış gibi, psikologmuş gibi konuşup...

Aslında senin hâlimden anlamayışı...

Ya da eski zamanlarda hayatında olan ama sana fayda da sağlamayan, narsist bir şekilde ruhunu ele geçiren, sana bir anda yüksek dozda sevgi verip love bombing yapan, birden ortadan silinen, sonra tekrar gelen, keyfine göre...

Ama sen yine de bunu bir derinlik zannedip, anlaşıldığını zannedip sık sık bu zorluk anlarında

onu düşünüyorsan, bil ki:

İnsanlığın en büyük belâsı olan zihinsel ve manevî zehirlenmenin başlamasıdır.

Bunu görüp fark etmek, belki çözülmenin bir yoludur.

Ama soruyorum şimdi insanlara:

Bu hâli, bu çareyi...

Bu sanal tatminleri...

Bu gerçek olmayan tatminlerin yerine eşler arası muhabbet girse, sohbet girse, cinsellik girse, yani bunu anlayabilecek hâle girseler ne olurdu?

Neden böyle hâlleri kimseye açamayıp, içinde derin derin yaşayıp sanki delirecekmiş gibi oluyor da insan, karşısında gerçekten canlı kanlı bir insan bulduğunda onunla -böyle anlatmadan dahi- anlaşılmayı yaşayamıyor?

Şimdi tekrar ne yapsam dedirtme bana ya Rabbi

Taşınacak suyu göster, kırılacak odunu.

Kaldı bu silinmez yaşamak suçu üzerimde.

Bileyim hangi suyun sakasıyım ya Rabbalemin.

Tütmesi gereken ocak nerede?

İNSANLIĞIN KAYBETTİĞİ COĞRAFYA: GAZZE

ABDULKADİR AVCI

7 Ekim 2023 Aksa Tufanı'nın başladığı tarih. Tarihte bazı zamanlarda milat kabul edilir ya, o günden öncesi ve sonrası vardır hani. İşte 7 Ekim tarihi insanlığın vicdanı açısından böyle bir miladı temsil ediyor. Zira biz 7 Ekim'den sonra Filistin Davası'na dönük nice ihanetlere şahit olduk. Ki bu ihanetler arşı titretir bir hal aldı. Gazze'de her gün ama hergün yüzlerce insanın kanı düşerken toprağa, sırf dolar uğruna Gazze'nin ka-

nına giren iktidarlara şahit olduk. Bununla kaldı mı? Elbette hayır. Yetmedi, Büyük Şeytan Amerika'nın Gazze'yi boşaltma söylemlerine gıkını dahi çıkartmayan bir İslam alemi gördük. Biz Gazze'yi hiç olmadığı kadar yalnızlığa terk ettik. Bırakın askeri yardımda bulunmayı, temel insani ihtiyaçları dahi Gazze'ye ulaştırabilecek iradeyi ortaya koyamadık. Suçlu muyuz? Evet suçluyuz, hem de dibine kadar suçluyuz. Öyle lafı eğip bükme-

den, mertçe suçumuzu kabul edelim. Bugün Gazze'de şehit düşen her bebekte bizimde payımız var. Bizler zulme sesimizi dahi çıkartamadık. Hatırlayalım Kassam Tugayları Sözcüsü Ebu Ubeyde'nin çağrısını, "Arap ve İslam ülkelerine mesajımız; Müslüman çocukları için ordularınızı harekete geçirmeyeceğinizi biliyoruz ama yardım tırlarını bile Gazze'ye sokamayacak kadar da aciz olmanıza şaşırtıyoruz."

7 Ekim 2023 sabahı erken saatlerde Hamas'ın silahlı kanadı İzzeddin el-Kassam Tugayları öncülüğünde başlayan Aksa Tufanı Operasyonu, Filistin'in direniş tarihinde yeni bir aşamaya geçiş anlamına geliyordu. Bu aynı zamanda işgal devletine, tarihinin en büyük meydan okumasıydı. Tüm dünyanın gündemini bir anda sarsan bu gelişme, bölgesel ve küresel sistemde büyük bir kırılmaya yol açtı. İşgal devletinin küresel alanda inşa ettiği mitleri yıkan ve dokunulmazlığını sorgulamaya açan Aksa Tufanı, Siyonist düşmanın söylemini de büyük oranda sona erdirdi.

Kuruluşundan itibaren mağdur edilmiş Yahudi anlatısı ile Batı dünyasını manipüle eden İsrail, kamu diplomasisi araçları ve Yahudi lobilerinin uluslararası alandaki faaliyetleriyle Filistin topraklarındaki agresif yayılmacılığını, bir itiraz ya da yaptırımla karşılaşmaksızın sürdürdü. Batı Şeria'da gasp ettiği alanlarda vatandaşları için yerleşim yerleri inşasını hızlandıran işgal rejimi, Gazze üzerindeki baskısını da günden güne artırdı. Gazze'de yaşamın yeniden inşasına fırsat vermeyecek düzeyde bir yıkım gerçekleştiren işgal ordusu, tarihin en kanlı katliamlarından birini tüm dünyanın gözü önünde ara vermeksizin devam ettirdi.

Netanyahu ve kabinesi, ABD, İngiltere, Almanya ve Fransa gibi ana akım Batılı ülkelerin açık desteğiyle, uluslararası hukuku, insancıl hukuku ve insan haklarını sayılamayacak düzeyde ihlal etti. Başka devletlerin benzeri eylemleri yapması halinde tabi tutulacakları muamele ve karşılaşacakları müeyyideler göz önünde bulundurulduğunda, Siyonist İsrail'in istisnailiğinin küresel sistemin başat aktörleri sayesinde elde edildiği bu süreçte net bir biçimde görüldü. Soykırımın failinin gerçek yüzünü ortaya çıkardığı gibi azmettiricilerini ve onaylayanlarını da ifşa eden Aksa Tufanı, küresel sistemdeki kırılma derinleştirerek yeni bir düzenin imkanına dair hiç olmadığı kadar güçlü bir motivasyonla kapı araladı. Her ne kadar geride zaman zarfında, soykırımın boyutları ve bilançosu üzerine çokça konuşulsa da 7 Ekim'deki operasyonun ateşlediği ve çoğunlukla göz ardı edilen fitil, bir çok alanda ezberleri bozmuştur.

Aksa Tufanı ve Toplumsal Yaklaşım

İşgal devletinin Gazze'deki soykırımı, küresel alanda üç insan türünü ortaya çıkardı: Mutlak iyi temsil edenler, mutlak kötü türünün safında yer alanlar ve iradesizler. Gazze'nin birkaç on binden oluşan yiğit ve onurlu mücahitlerinin başlattığı ope-

rasyon, direnişin felsefesindeki değişime işaret ederken bir taraftan da Filistinlilerin yeniden kolektif bir kimlik ve bilinçle ortak düşmana karşı birleşmesini mümkün kıldı. Bu süreçte güçlü bir irade sergileyen Gazzeliler, işgal devletinin saldırılarına karşı çözülmeden ve taviz vermeden mücadeleye devam ettiler. İşgal ordusunun saldırılarında ailelerini, yakınlarını kaybeden Kassam mücahitlerinin ellerindeki esirlere muamelesi ve takas esnasında ortaya çıkan sahneler, Gazze'de yaşanan büyük felakete rağmen insicamı bozmayan, emir komuta zincirinin dışına çıkmayan ve tevekkülü elden bırakmayan direnişçi profilini tüm dünyaya gösterdi. Soykırımcıdan farkının ancak insanlığı muhafaza etmekten geçtiğini bilen Gazzeli direnişçiler, bu zor koşullar altında ve yaşanan travmalara rağmen kendilerine emanet edilen esirleri canları pahasına korudular. Tevekkülü ve teslimiyeti elinden bırakmayan Gazze'nin kutlu sakinleri, olağan dışı koşullar altında bile ahlaki ve insani normları korumaktan taviz vermeyeceklerini duruşlarıyla herkese ilan ettiler. İnsan onurunun ayaklar altına alındığı ve işgal devletinin sınır tanımaz ve histerik bir ruh haliyle sürdürdüğü saldırganlığa rağmen, insani, vicdani ve ahlaki değerlerinden taviz vermedi.

7 Ekim sonrasında tüm dünya, bir taraftan da mutlak kötülüğün safında yer alanların neler yapabileceklerine ve sınırları ne kadar aşabileceklerine tanıklık etti. Netanyahu ve kabinesinin işgalin sınırlarını genişletmek için attığı adımlar, işgal ordusu unsurlarının hiçbir ayırım gözetmeksizin katlettiği canlılar ve Batılı kurumsallaşmış demokrasilerin mevcut düzenin idamesi için hiçe saydıkları değerler, Aksa Tufanı'nın hakikatin ifşasındaki belirleyici rolünü gözler önüne serdi. Örgütlü kötülüğün kaynağı Siyonist rejim ve destekçilerinin tüm söylemlerinin aksine, ortaya koyduğu pratik, insanın ne kadar kötü olabileceğinin boyutlarının anlaşılması bakımından kayda

değer bir gelişmeydi. Soykırım mağduriyeti üzerinden yıllarca söylem üreten Siyonist yönetimin gerçekleştirdiği soykırım ve Batılı devletlerin desteği, geleneksel sömürgecilik mantığının tipik bir yansıması olarak yeniden zuhur etti. Batı dışı toplumların canavarlaştırıldığı bir düşünce yapısının yeniden görüldüğü 7 Ekim sonrası süreçte, Filistinlilerin insan olarak değerdendirilmediği ve bu nedenle de katledilmelerinin önünün açıldığı oldukça yıkıcı bir zemin tesis edildi.

Aksa Tufanı'nın ardından apaçık bir şekilde ortaya çıkan insanın haline dair diğer hakikat ise gerekli iradeyi ortaya koyamayanların ruh haliydi. Endişeler, korkular, kaygılar, siyasal ve

toplumsal kırılganlıklar, ekonomik riskler vb. birçok nedenden ötürü uluslararası toplumun ekseriyetinin Gazze konusunda sessiz ve eylemsiz kalışı, 7 Ekim'in ardından mutlak iyi ve mutlak kötü arasında sıkışıp kalan araftaki insanın fotoğrafını bizlere sundu. Bu durumun yol açtığı aciziyet, uluslararası örgütleri ya da küresel aktörleri, işgal devletine caydırıcı yaptırımlar uygulamaktan alıkoymdu. İnsanlık sınavı için en büyük imtihanlardan biri sayılabilecek Aksa Tufanı, herkesin pozisyonu üzerinden kendini tarttığı bir teraziye dönüştü. Bir nevi turnusol kâğıdı vazifesi gören Gazzeli direnişçilerin bu hamlesi, uluslararası sistemde vicdan sahibi, ahlaki ve hukuki

değerlere bağlı ve insanlığa dair umudu olan kitlelerle bu değerlerden yoksun kimseleri kati bir suretle birbirinden ayırdı.

Aksa Tufanı ve küresel düzenin iflası

Kassam Tugayları'nın işgal altındaki topraklara yönelik karadan, denizden ve havadan eş zamanlı başlattığı Aksa Tufanı, işgal devletini varoluşsal bir gerçeklikle karşı karşıya bıraktığı gibi, küresel düzenin açmazlarını da tam manasıyla açığa çıkardı. Birinci Dünya Savaşı'nın ardından bölgede kurulan ve İkinci Dünya Savaşı'nın ardından konsolide edilen statükonun değişmesini istemeyen Batılı güçler, uzun yıllardır işgal devletinin hayata geçirdiği gayrimeşru stratejilere göz yumdular. Bununla birlikte, Gazze direnişinin gerçekleştirdiği güçlü meydan okuma, küresel sistemin kodlarını sarstığı gibi aynı zamanda orta ve uzun vadede sistemik dönüşümlerin yaşanmasına imkân tanıyacak bir sürecin önünü açtı. İnsan hakları, adalet, uluslararası hukuk gibi kavramların altının boşaltıldığı ve sayılı devletin güdümünde devam ettirilen bu sistemin sürdürülemez bir hale geldiği 7 Ekim sonraki gelişmeler ışığında iyiden iyiye anlaşıldı.

Gazzeli mücahitlerin direnişi, Tel Aviv'in saldırganlığını ve işgalini

durdurmaya yönelik olsa bile, Aksa Tufanı'nın oluşturduğu hava ve verdiği mesaj, etkilerinin çok uzun yıllar sonra dahi hissedileceği bir kırılmanın başladığını tüm dünyaya ilan etti. Daha adil bir sistemin kurulmasına yönelik hem inancın hem de ihtiyacın arttığı bu dönemde, Kassam ve diğer direniş grupları münasip bir dille uluslararası kamuoyuna, mevcut düzenin çöküşünün hızlandığını ve acil bir eylem planı uygulanmaması halinde önümüzdeki süreçte daha büyük bedellerin ödeneceğini açık bir şekilde gösterdi.

Aksa Tufanı'nın ardından oluşan yeni siyasal gerçeklik, küresel sistemin başat aktörlerini geçmiştekilerle kıyaslanamayacak düzeyde bir başkaldırı ile karşı karşıya bıraktı.

Netanyahu ve kabinesinin işgalin sınırlarını genişletmek için katliamlara hala aralıksız devam ettiği bu süreçte, sahadaki bütün yıkıma rağmen Gazze Direnişi'nin zihinlerdeki algıları değiştirmesi ve işgal devletinin dokunulmazlığına son vermesi bakımından büyük bir zafer elde ettiğini belirtmek bir zorunluluktur. Kassam Tugayları, 7 Ekim sabahı işgal altındaki topraklara sızma girişimine başladıklarında, hızlı bir şekilde Filistin'i işgal devletinden kurtarmayacaklarının ya da Kudüs'ü

tam anlamıyla özgürleştiremeyeceklerinin farkındaydılar. Benzer şekilde, Tel Aviv'in bu cesur meydan okumaya karşı çok sert mukabelede bulunacağını ve Batılı güçlerin çoğunluğunun her zamanki gibi yine Siyonist yönetimin safında yer tutacağını bilinceydiler. Gazzeli mücahitler, büyük bedeller ödeneceğini bilmesine rağmen gelecek yıllara ilham kaynaklığı edecek bir inisiyatif alma yolunu seçti. Gelişen noktada hayatını kaybeden on binlerce insana ve harabeye dönen şehirlere rağmen Filistin halkının direnişe inancının sağlam bir şekilde devam ediyor oluşu, Aksa Tufanı'nın bugüne değil yarına yönelik bir mesaj olduğunun en büyük kanıtıdır. 7 Ekim sonrası oluşan hava, küresel düzenin kırılganlığını artırması ve Siyonist yönetimin istisnailiğinin radikal bir şekilde sorgulamaya açılması bakımından tarihi bir dönüm noktasıdır. Ayrıca insanın farklı yüzlerinin açığa çıktığı bu süreç, ahlaki, hukuki, vicdani ve insani değerlerin yeniden tartışılmasını zorunlu kılan bir dönemin de kapısını araladı. Gazze, bir okul olarak bütün insanlığa çok şey öğretti. Aksa Tufanı ise yeni bir manifesto olarak bugünün değil ama yarının dünyasını şekillendiren devrimsel bir dönüm noktası olarak tarihteki kritik yerini aldı.

SREBRENİCA'YI UNUTMA, UNUTTURMA

MUHAMMED GACAL

"İsmi bölgedeki gümüş madenlerinden alır gümüş şehri anlamına gelir."

1980 yılında Yugoslavyanın başındaki Tironun ölmesi

1989 yılında Berlin duvarının yıkılması

1990 yılında Sovyet Doğu bloğunun çökmesi ile Yugoslavya devleti bir ülke ilken sekiz ülke haline geldi.

29 Şubat'ta yapılan referandumla Bosnalı sırpların boykot ettiği seçimi %64 katılım sağlanıp %99.44'ü bağımsızlık yönünde evet kullanmış ALİYA İZZETBEGOVIÇ Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

Her yıl 1 Mart günü Bosnanın bağımsızlık günü olarak kutlanır. Avrupanın 4. büyük askeri ve silah gücüne sahip ordu Sırpların kontrolündeydi. 2 Mart 1992 günü Ramazan Biber, Kenan Demiroviç Sırplar tarafından ortadan kaybomuş ve daha bulunamamıştır. 5 Nisan 1992'de

savaşa hayır mitingi düzenlendi. Saraybosnadaki Hotel Holiday'den Sırp Çetnik'lerin attığı sınaypır ile tıp öğrencisi Suat Suada Dilberoviç, Olga Susiç şehit oldular. Biri çocuk olmak üzere 8 kişi yaralandı.

Sırplar savaşı 3 buçuk günde bitirmeyi planlamışlar, amaçları Bosna Hersek'in halkının üçte birini yok etmek, üçte birini ülkeden sürgün etmek, üçte birinin'de mallarına el koymaktı. Bosna savaşının başında müslümanlar 60 tane şehir ve kasabayı savaşın başında kaybettiler, katliam ve soykırıma uğradılar. Bosna Hersek büyük komutan Aliya İzzetbegoviç'in önderliğinde düzenli ordu ve polis teşkilatı kurulup oprasyon birlikleri hazırlandı.

Türkiye 31 Mart 1993'te NATO'nun emrinde olmak şartıyla 18 adet F16'sıyla hava sahasının güvenliği Türklere verilmişti. 16 Nisan 1993'te Birleşmiş

Milletler güvenlik konseyi Bosna'da 6 adet şehri korumayı dünya'ya tahüt ettiler.

1) SARAYBOSNA

2) SREBRENİCA

3) GORAJDE

4) TUZLA

5) JEOPA

6) BIHAÇ

Aliya'nın önderliğinde düzenli operasyon birlikleri kaybedilen yerleri tekrardan geri almayaya başladılar ve savaşın seyri değişmeye başlamıştı. Büyük Sırbistan hayalleri yok olmaya başlamıştı. Mayıs 1995'te Sırplar 55 Hollanda Askerini esir alıp direklerle bağlayıp tüm dünyanın önünde rezil ediyorlar. Birleşmiş Milletler rehinelerini kurtarmak için hava saldırısını'da reddedince Sırpların önü açılmış oldu ve SREBRENİCA'yı kurban vermek kaçınılmaz oldu. Nasır Oruç ve arkadaşları Srebrenica'yı güvenli bölge olunca ya kadar kahramanca savaştılar

Sırlar 20Km bile yaklaşamıyorlardı. Srebrenica serbest bölge olduktan sonra Nasır ve arkadaşları dağ yolu ile Tuzla'ya gidip Srebrenica-Tuzla arasındaki mesafeyi müslümanların kontrolünde olacak şekilde mücadele edeceklerdi. Srebrenica Hollandalı Albay Karamens ve 400 Hollandalı askere emanet edildi, silahlar Birleşmiş Milletlere teslim edildi, hava sahasında Türk F16'lara aitti.

Srebrenica katliamından evvel bağımsız Ortadoks Sırp kilisesi Sırp askerlerine şöyle diyordu:

Eğer bir müslüman Türk, Arnavut, Boşnak öldürmeden günahlardan arındırılamazsınız diyordu. Böylece katliamın alt yapısı hazırlanmıştı. O gün Srebrenica'ya 2km uzaklıktaki Akü fabrikasının önünde 30.000 Bosna halkı toplandı. Erkekler birleşmiş milletlerden silah istedi. Albay Karamens ve 400 askeri Akü fabrikasından anons yaptılar:

Sizin can güvenliğiniz bizim elimizde size hiçbirşey olamayacak. Eğer Sırlar kente yaklaşır ise Türk F16'larıyla bombalayacağını söyleyip garantisini veriyordu. O gece Boşnak erkeklerin Birleşmiş Milletlere güvenmiyeyip Marş Mira dediğimi Srebrenica'dan Tuzlaya doğru yola koyuldular daha sonra bu yola (Ölüm Yürüyüşü) diye adlandırdılar. Yola çıkanlardan sadece 3000 kişi Tuzlaya ulaşabilmişti.

9 Temmuz sabahı Sırlar Akrep ve Kaplanlar diye iki grup ile Bosna kasabı lakablı Ratkomiladiç önderliğinde Srebrenica'ya girdiler. Ratkomiladiç Müslüman isimli tabelalara bile tahammül edemedi.

Kameralar karşısında şöyle söylüyordu:

Bugün 11 Temmuz 1995 burada Sırp olan Srebrenica'da bulunuyoruz, bir dini Sırp bayramı öncesinde Sırp milletine bu şehri

armağan ediyoruz. Türklere karşı başlattığımız ayaklanma sonucunda bu topraklarda müslümanlardan intikam vakti geldi kameralar karşısında bu şekilde konuşuyordu.

Sırp askerler meydana indiler Ali fabrikasında halk oradaydı Ratkomiladiç televizyon kameralarına karşı hiçbir kimseye hiçbir şey yapılmayacağını güvenli bölgeye çıkacağını esir takasının yapılacağını söylüyor-

du. Akabinde çocuklara çikolata dağıtıp onlara şirin görünmeye çalışıyordu.

Miladiç halka şöyle seslendi:

Size Allah yardım edemez ama Miladiç yardım edebilir. Bütün islamcı teröristler savaş suçluları bulunup cezalandırılacaksınız dedi. Buradan kahraman Nasır Oruç ve Mücadele eden arkadaşlarında bahsediyordu. Aynı anda İtalya'dan kalkan NA-

TO'ya bağlı F16'lar havalandılar. 2.bir emir ile geri döndüler. Ve müslümanlar Sırpların eline teslim edildi.

Erkekler kamyonlara yüklendi, Bayanlar ayrıldı 50 otobüs geldi ve onları yolladılar. O arada bir kız çocuğu ağlıyordu Sırp askeri annesine susturmasını istedi çocuk korktuğundan dolayı susmuyordu. Sırp askeri dilini kesti ve kafasına sıktılar. Şuan burada anlatamayacağım maalesef iki tane tecavüz olayı oldu. Erkekler dağa götürülmeye başlandı, kendi kazdıkları kuyulara arkalarından ateş edilerek şehit edildiler. İlk baştan on kişi, on beş kişi şehit ettiler sonrasında kamyon, kamyon şehit ettiler. Sırplar müslümanlara soykırım yaparken video çekiyorlardı. Televizyonlarda ve dünyaya gösterip müslümanların ölmek için direnmelerini Sırlara yalvarmalarını af dileyip ayaklarına kapılmalarını istiyorlardı. Ama hiçbir Boşnak müslüman bir Sırba yalvarmadı. Ben bu olayı günümüzün Kerbelası olarak görüyorum. Bosnalı Sırplarını daha sonra kabul ettiği 8372 kişiyi katlettiklerini Uluslararası Şahey Adalet mahkemesinde katlettiklerini zorunlu bir şekilde kabul ettiler. Geçen sene 50 tane tabutun içindeki kemikler defnedildi. Şuana kadar bulunan-

ların sayısı 6851 oldu. 1995'ten sonra birkaç tane toplu mezar birbirlerine karıştırıldı. Toplu mezarlara gömülen cesetler karışınca toprağın besleyiciliğini arttırdılar, toprağın mineral yönden kuvvetlenmesiyle bu bölgelerde bulunan ve yetişen misk otu yada yavşan otucuğu fıskırmasına ve buda yalnızca bu bitki ile beslenen mavi kelebek nüfusunun artmasına ve o bölgede yoğunlaşmasına tolu mezarların bulunmasına kolaylık sağlamıştır. Olay yerel halk tarafından duyulmuş yazın çıkan bu kelekleri bulup araştırmalara katılmış nerede mavi kelebek gördüysek orayı kazdık sonra araştırılması Tuzla ve Viseko şehrindeki araştırma merkezlerine gidildi. Amerika Başkanına bütün deliller göste-

rildiğinde Basma meselesi bizim meselemiz olamaz o Avrupa'nın kendi iç meselesidir dedi. Aliyanın önderliğinde bütün operasyonlar başladı müslümanlar tekrar yerlerini almaya başlamışlardı. En son Sanski Most şehrini aldılar hedef General Atıf Dudokoviç ve Kara Kuğuların komutanı Hase Triç önce hedef Banyoluka sonrasında Beogat diyordu.

Müslümanlar kaybettikleri toprakları kazanmaya başlayınca dayton anlaşmasına mecbur bırakıldılar.

Dayton anlaşmasının dönüşünde Aliyanın iki vecizesini unutmayacağız...

Ben Avrupa'ya giderken kafam önümde eğik gitmiyorum

çünkü çocuk, ihtiyaç ve kadın öldürmedik hiçbir kuşak yere saldırmadık. Oysa onlar bunların tamamını yaptılar hemde batının gözü önünde.

Srebrenica Annelerine şu şekilde söylemiştir:

Savaşta büyük zulme uğradınız, zalimleri affetip affetmemekte serbestsiniz, ne yaparsanız yapın ama soykırımı unutmayın çünkü unutulan zulüm tekrarlanır.

Srebrenica küçük kız çocuğunun söylediği hâla kulaklarımızda çınlıyor:

Çocukları küçük kurşunlarla öl-

dürüyorlar değil mi anne?

Srebrenica annesi Ramiza Gurdić

Dedektör, kayıp kişilerle ilgili 20 yıldır yürürlükte olan yasa uyarınca, ailelerin üyelerinin bulunduğu 80 mezardan bazılarının ilk kez işaretlenmesini talep ettiği sürecin başladığını kaydetti.

Ramiza Gurdić, Temmuz 1995'te oğulları Mustafa ve Mehrudin ile eşi Junuz'u kaybetti. Onların naaşları, savaş sonrası Srebrenica soykırımı kurbanlarının yüzlercesinin bulunduğu toplu mezarlarda bulundu.

"Evden birlikte çıkmıştık, bir kavşağa geldik. Mehrudin'i ya-

nıma almak istedim, çünkü gençti, çocuk gibiydi. Ona kadın şalvarı giydirip başını örtmeyi düşündüm. Ama bunu istemediler. Mustafa bana, 'Bizi nasıl ayırıyorsun?' dedi," diye hatırlıyor Ramiza, o kara Temmuz 1995'i.

Ramiza, Mustafa'nın Branjevo Askeri Çiftliği'nde öldürüldüğünü söylüyor. Lahey Mahkemesi kararlarına göre, Temmuz 1995'te burada, onarlı gruplar halinde 1.000 ile 1.500 kişi kurşuna dizilerek öldürülmüştü. Mehrudin'in akıbeti ise uzun

yıllar boyunca ona meçhul kaldı.

Detektor gazetecileriyle birlik-

te Zvornik yakınlarındaki Kamenica'daki "Mezarlar Vadisi"ni ziyaret etti. Mehrudin'in naaşı burada iki toplu mezarda bulundu. 2011 yılında bu mezarlardan birine gitti ve oğlunu, adının yazılı olduğu kemerinden ve ayak-kabılarından tanıdı. Aradan on yıl geçtikten sonra yeniden bir çağrı aldı.

"Yine çağırıyorlar; kollarını, göğsünü ve sırtını defnetmek için, ama başı hâlâ yok. Ve dedim ki, 'Bir anne çocuğunu başsız doğurmadı, onu oyuncak bebek gibi güzel doğurdu,'" diyor Ramiza gözyaşları içinde.

Kamenica'daki toplu mezarların aksine, vatandaşlar tarafından işaretlenmeyen ve tamamen unutulmaya yüz tutmuş olan Zeleni Jadar'daki mezarların izini bulmak, bu bölgeyi bilen birinin yardımı olmadan neredeyse imkânsız.

Ramiza, Zeleni Jadar'daki mezarlardan birine ilk kez gitti. Junuz'un neredeyse bütün naaşı, 2010 yılında buradaki mezarlardan birinde çıkarıldı. Ramiza, eşinin Kravica'da öldürüldüğünü öğrendi. Ormanla kaplanmış olan bu alan, burada bir zamanlar soykırım kurbanlarının defnedildiğine dair hiçbir iz taşımıyor.

"Onu defnettiğim ve artık aramak zorunda olmadığım için memnunum." diyor Ramiza Zeleni Jadar'da.

Soykırım kurbanları 80'den fazla toplu mezarda bulundu.

"Bunların birçoğu yer yüzeyinde bulundu," diye açıklıyor Bosna-Hersek Kayıp Kişiler Enstitüsü'nün eski Yönetim Kurulu üyesi Amor Mašović.

Bugün birçok toplu mezar, işaretlenmemiş olduğu ve otlarla kaplandığı için bulunması zor durumda. Gezilip ziyaret edilmemesiyle birlikte bu yerlerle ilgili kolektif hafıza da yitip gidiyor, diye düşünüyor geçiş dönemi adaleti konusunda uzman hukukçu Lejla Gačanica.

"Bu şekilde siz, o olayı ve o yeri kolektif bilinçten tamamen siliyorsunuz. On yıl daha geçtikten sonra orası artık var olmayacak. Belki sadece yakınlarını orada kaybeden insanlar için anlam ifade edecek. Diğer herkes için ise o yer, sadece otlarla kaplanmış bir alan olacak," diye ekliyor Gačanica. Bosna-Hersek'te 20 yıldır yürürlükte olan Kayıp Kişiler Yasası, toplu mezarların işaretlenmesi imkânını öngörmektedir. Ancak bugüne kadar, çeşitli engeller nedeniyle bu imkân pek kullanılmamıştır.

Detektor, soykırımın 30. yıl dö-

nümü öncesinde, Srebrenica ve Žepa Anneleri Hareketi Derneği'nin toplu mezarlarda yakınlarının bedenlerinin bulunduğu yerlerin işaretlenmesi için ilk talebini kaydetti. Bu talep, Yasa'ya uygun olarak Bosna-Hersek Kayıp Kişiler Enstitüsü'ne iletili.

Dernek başkanı Munira Subašić, toplu mezarların işaretlenmesinin geleceğimiz, aileler ve failerin pişmanlık duyması için önemli olduğunu, "bir daha asla bu tür suçların işlenmemesi" gerektiğini vurguluyor. Bunun dışında başka sebepler de olduğunu ifade ediyor:

"İlk sebep, çok çabuk unutuluyor olmamız. İkinci sebep, biz annelerin iki hayatı yok, o yüzden bunu hatırlamak için elimizde bir şey olmalı. Üçüncü sebep ise çocuklarımızın öğrenmesi gerekiyor; burada bir toplu mezar olduğu bilinmeli," diyor Subašić.

Kayıp Kişiler Enstitüsü Direktörler Kurulu Başkanı Saliha Đuderija, ailelerin kuruma talepte bulunduğunu ve kurumun daha sonra anıt üzerinde yer alacak önemli bilgileri içeren bir belge hazırladığını açıklıyor. Bu sürecin ardından yerel yetkililerden inşaat izni alındığını belirtiyor.

"Bugüne kadar çözülmeyen ve

yıllardır sorun olan mesele, bu faaliyetlerin kayıp kişilerin ailelerine destek fonu aracılığıyla çözülmesinin planlanmış olmasıdır. Aile derneklerinin, farklı yönetim kademelerinden mali destek alacağı düşünülüyordu,” diyor Đuderija.

Srebrenica Anıt Merkezi, bu girişimin başlatılmasını destekledi ve merkezin direktörü Emir Suljagić, ailelerle birlikte bu sürecin bir parçası olmak istediklerini belirtti.

“Bosna-Hersek’te onlara başka

kimsenin gerçek anlamda yardımcı olamayacağı konularda yardımcı olabiliriz. Araştırma, veri toplama, tek bir içerik belirleme ve en önemlisi, bu işaretlerin tasarımının nasıl olacağına dair fikir birliği oluşturma gibi konularda destek verebiliriz,” diye ekliyor Suljagić. Anıtların tasarımı, geçiş dönemi adaletinin temel unsurlarından biri olarak kabul edilse de, Bosna-Hersek’te birçok engelle karşılaşmaktadır. Toplu mezarların işaretlenmesi prosedürü oldukça karmaşık hale gelmiş olup, özel-

likle azınlıkta olan geri dönenler için neredeyse imkânsızdır. Bu kişiler, genellikle kendi imkanlarıyla veya başka yollarla anıtlar yapmak zorunda kalmaktadır.

“Vaša prava BiH” Derneği Direktörü Emir Prcanović’in deneyimleri, ailelerin taleplerinin yerel meclis veya kurula devredildiğini, burada siyasi temsilcilerin onay verip vermemeye karar verdiğini göstermektedir. Ancak bu prosedür, imar yasası, inşaat yasası ve mekânsal düzenlemeyi belirleyen diğer ya-

Bizi toprağa gömdüler fakat tohum
olduğumuzu bilmiyorlardı/ Alija Izetbegovic.

sal süreçlerle uyumlu değildir.

Toplu mezarların işaretlenmesi için verilen hukuki mücadelede, aileler inşaatla ilgili çeşitli yasalardan, İdari Usul Kanunu'ndan ve nihayetinde Anayasa Mahkemesi'ne itiraz etme hakkından faydalanabilirler.

"Ne yazık ki, mağdur ailelerin bu tür yaklaşımlar nedeniyle çok sık bir şekilde önlerindeki yasal hakları kullanmaktan vazgeçtiklerine tanık oluyoruz. Hukuki mücadele yürütmek yerine, kendi bahçelerinde, arazilerinde veya özel mülklerinde bir şekilde anıt dikmeyi tercih ediyorlar. Çünkü bu tür anıtlar için herhangi bir ön onayın gerekmediğini düşünüyorlar," diye ekliyor Prcanović.

Toplu mezarların işaretlenmesinin yanı sıra, eski esir kamplarının bulunduğu yerler de yeterince anıtlaştırılmamıştır. Amer Delić, Şiddetsizlik Merkezi'nden, bu konuda çeşitli engellerin olduğunu, özellikle bazı binaların eski işlevlerine döndüğünü ifade ediyor.

"Kravica örneği var; burada işletme özelleştirildi. Şu anki

mülk sahibi tarafından bir iyi niyet kararı, yasal bir düzenleme veya farklı bir inisiyatif olmadığı sürece orada bir anıt dikilmesi oldukça zor," diyor Delić. Ayrıca, birçok kişinin alternatif anıtlaştırmaya yöntemlerine yöneldiğini de sözlerine ekliyor. Toplu mezarların işaretlenmesi, siyasi engellerin yanı sıra, zaman, doğa ve çocuklarıyla yakınlarına yapılan suçların gerçeğini ve adaletini arayanların biyolojik olarak yok oluşuyla da bir yarış haline gelmiştir.

Subašić, 500'den fazla annenin hayatını kaybettiğini ve çocuklarını ya da diğer yakınlarını bulamadan öldüğünü söylüyor.

"Benim bir mezar taşım var, ama hâlâ Nerko'mun başı nerede, Nerko'mun eli nerede, Nerko'mun bacağı nerede diye soruyorum. Onu bu şekilde doğurmuştum. İki kemik, ruhum bunu kabul edebilir belki, ama kalbim izin vermiyor," diyor Subašić.

Mašović, bunun sürekli devam eden bir soykırım olduğunu ve artık öldürülenlere değil, onların ailelerine karşı sürdüğünü ifade ediyor.

"Onların huzur bulmasına izin verilmiyor. Potočari'de çocuğunu, eşini, kardeşini veya kız kardeşini defnetmiş bir anne yok ki, yarın Enstitü'den araştırmacıların kapısını çalıp 'Anne, çocuğunuzun ya da eşinizin bir kemiğini daha bulduk' demeyeceklerinden emin olsun," diye ekliyor.

Ramiza'nın dileği, mezarların kendi ömrü boyunca işaretlenmesi.

"Tüm mezarların işaretlenmesi çok önemli. Bu sadece benimkiler için değil, herkes için önemli, çünkü hepsi benim. Bizler çocuklarımızı kaybetmiş anneleriz, hangi annenin olduğu önemli değil," diyor Ramiza.

Dün Srebrenica bugün Gazze...

Geçen 30 yılda hiçbir şey değişmedi; o zamanda Müslümanların siyasi iradesi yoktu, bugünde yok!

Müslümanlar olarak kalkanımızı oluşturmadıkça yapılan katliamlar tekrarlanacak!

GAZZE'DEN ÇIKARILAN DERSLER BATI ŞERİA'DA KENDİNİ GÖSTERİYOR: İSRAİLİN FİLİSTİN'Lİ YAŞAMINA YÖNELİK ARTAN TEHDİTLERİ

YARA M. ASİ (TERCÜME: MUSAB GÖKTAŞ)

Sundus Shalabi, işgal altındaki Batı Şeria'nın kuzey-batısında, Tulkarm şehrinin hemen dışındaki Nur Şems mülteci kampında yaşıyordu. Birleşmiş Milletler Filistinli Mültecilere Yardım ve Çalışma Ajansı (UNRWA) tarafından sağlık ve eğitim ihtiyaçları karşılanan kamp, 1952 yılında kuruldu. 2023 itibarıyla kamp, Sundus ve kocası Yazan da dahil olmak üzere yaklaşık 14.000 kişiye ev sahipliği yapıyordu. Çoğu sakin, 1948'de İsrail devletinin kurulduğu Nakba sırasında Hayfa çevresindeki köylerden sürülen kişilerdi.

Sundus, 9 Şubat 2025'te İsraililer kampı bastığında sekiz aylık hamileydi. Eşiyle birlikte arabalarıyla kaçmaya çalışırken İsrail ordusu tarafından vuruldular. İsrail askerleri, sağlık ekiplerinin çifte ulaşmasını geciktirdi ve Sundus ile doğmamış çocuğu hastaneye varma-

dan şehit oldu. Kocası ise ağır yaralandı. O gün Nur Şems'te iki Filistinli daha şehit edildi. Bu baskın, İsrail ordusunun son yıllarda, özellikle de 7 Ekim 2023'ten bu yana Batı Şeria'daki mülteci kamplarında gerçekleştirdiği birçok operasyondan sadece biriydi. İsrail işgal güçleri, özellikle Tulkarm ve Cenin şehirleri çevresindeki kamplara baskınlar düzenledi, insansız hava araçlarıyla saldırdı ve bu kampları kuşattı. Raporlar, İsrail ordusunun sıklıkla sağlık ekiplerinin ve hastanelerin erişimini engellediğini gösteriyor.

İsrail'in Gazze Şeridi'ndeki hastanelere yönelik sürekli bombalamaları, sağlık çalışanlarını kaçırıp işkence yapması ve su, gıda ve elektrik sistemlerini yok etmesi küresel bazda daha çok ilgi görürken, Batı Şeria'daki şiddet, kısıtlamalar ve Filis-

tinlilerin topraklarından hızla yerinden edilmesi uluslararası alanda daha az dikkat çekti.

Benzeri Görülmemiş ve Kontrolsüz Şiddet

7 Ekim 2023'ten bu yana, Birleşmiş Milletler İnsani İşler Koordinasyon Ofisi (UNOCHA), Batı Şeria'da yaklaşık 900 Filistinlinin öldürüldüğünü bildirdi; bunların 187'si çocuktu. Bu ölümlerin neredeyse dörtte üçü, İsrail ordusunun ateşlediği canlı mermilerden kaynaklandı. Çoğu, Cenin Kampı ve Cenin'de, ardından Tulkarm Kampı ve Tulkarm dışındaki Nur Şems Kampı, sonrasında ise Nablus dışındaki Balata ve Far'a kamplarında meydana geldi. Bu bölgeler, tarihsel olarak Filistin direniş gruplarının merkezi olan ve 2022'den bu yana İsrail yerleşimci ve askeri şiddetin-

de çarpıcı bir artış yaşayan Batı Şeria'nın kuzeyinde yer alıyor. Yaklaşık 8.000 Filistinli, İsrail'in göz yaşartıcı gazı, canlı mermileri ve fiziksel saldırıları sonucu yaralandı. İsrail'in askeri operasyonları ve yerleşimci şiddeti nedeniyle Filistinli ölümleri, 2023'ten bu yana benzeri görülmemiş seviyelere ulaştı. Batı Şeria'da İsrail'in askeri operasyonları ve yerleşimci şiddeti nedeniyle Filistinli ölümleri hiçbir zaman nadir olmasa da, 2023'ten bu yana benzeri görülmemiş seviyelere ulaştı. 2022'de Batı Şeria'da 154 Filistinli öldürüldü; bu, on yıldan fazla bir süredir bir yılda kaydedilen en yüksek ölüm sayısıydı. İnsan hakları grupları, özellikle öldürülen Filistinli çocukların sayısı konusunda alarm veriyordu: 2022'de 34 çocuk öldürüldü. 2023'te İsrail güçleri 506 Filistinliyi öldürdü; 2024'te ise bu sayı 498 oldu.

2025 yılında şimdiye kadar en az 70 Filistinli Batı Şeria'da öldürüldü. BM Genel Sekreteri Antonio Guterres dışındaki dünya liderleri, bazı öldürmelerin açıkça hedef gözetmez niteliğine rağmen sessiz kaldı. Örneğin, Sundus öldürülmeden haftalar önce, İsrail ateşi, Cenin dışındaki küçük bir kasabada ailesiyle akşam yemeği yerken 2

yaşındaki Laila Muhammed Eymen el-Hatib'i öldürdü. İsrail'in Batı Şeria'daki baskısı, 21 Ocak 2025'te Savunma Bakanı İsrail Katz tarafından "Gazze'deki tekrarlanan baskınlar yönetiminden çıkarılan ilk ders" olarak tanımlanan "Demir Duvar Operasyonu"nın duyurulmasıyla tırmandı. Bu açıklama, İsrail'in Gazze'den öğrendiği dersleri —özellikle de Filistinli sivillere yönelik şiddetten sorumlu tutulmayacağı gerçeğini— Batı Şeria'ya uyguladığının sinyallerinden biri. Demir Duvar, şu anda 2000'lerin başındaki ikinci intifada'dan bu yana Batı Şeria'da gerçekleştirilen en uzun İsrail askeri operasyonu.

Bu operasyon, Filistin Yönetimi'nin (FY) kendisinin Cenin ve çevresinde düzenlediği bir dizi baskın ve tutuklamadan sadece haftalar sonra başladı. Yıllardır gerçekleştirilen en büyük baskınlardan birinde, FY güvenlik güçleri en az iki Filistinliyi öldürdü ve ailesinin restoranından yemek dağıtan bir genç çocuğu yaraladı. FY, bazı İsrail tak-

tiklerini taklit etti. Örneğin, FY güçleri Cenin'deki bir hastanenin içinde bir üs kurdu ve içeriden ateş açtı. (Bir yıldan biraz daha uzun bir süre önce, İsrail özel kuvvetleri doktor kılığına girerek yine Cenin'deki bir hastaneye girmiş ve tedavi gören üç Filistinli erkeği öldürmüştü.) 1967'den Bu Yana Görülmemiş Bir Yerinden Etme Oranı

Bir diğer endişe verici eğilim, İsrail'in Filistinlileri, İsraillilerin "Yahudiye ve Samiriye" olarak adlandırdığı topraklardan sürmesi. Nitekim, İsrail parlamentosundaki yeni bir yasa tasarısı, tüm İsrail hükümeti belgelerinde "Batı Şeria" teriminin "Yahudiye ve Samiriye" ile değiştirilmesini talep ederek, 3 milyondan fazla Filistinlinin yaşadığı bu bölgeyi "Yahudi halkının tarihi anavatanının ayrılmaz bir parçası" olarak nitelendirdi. ABD Kongresi'ndeki iki üye de benzer bir yasa tasarısı sundu ve "tüm resmi ABD belgelerinde 'Batı Şeria' yerine 'Yahudiye ve Samiriye' teriminin kullanılmasını" önerdi.

Ancak İsrail'in değiştirmeyi hedeflediği sadece terminoloji değil. Demir Duvar Operasyonu'nun başlatılmasından haftalar içinde, İsrail güçleri ve yerleşimciler, Cenin ve Tulkarm çevresindeki bölgelerden yaklaşık 40.000 Filistinliyi yerinden etti—Tulkarm ve Nur Şems kamplarının nüfusunun yüzde 90'ı dahil. Bu, İsrail işgalinin 1967'de başlamasından bu yana Batı Şeria'da gerçekleşen en büyük yerinden etme hareketi. Filistinlilerin kaçtığı çoğu bölge, İsrail baskınları sırasında evler ve yollar da dahil olmak üzere yok edildi; bu da birçok kişinin geri dönmesini imkânsız hale getirdi. Baskınlardan sonra sadece 3.000 civarında kişi evlerine dönebildi. Geri kalanlar ise arkadaşları ve aileleriyle kalmakta veya cami ve okullarda barınmaktalar.

İsrail'in ev yıkım çabaları da son yıllarda önemli ölçüde yoğunlaştı. İsrail'in yargısız infazları gibi, ev yıkımları da Batı Şeria'da sürekli yaşanan bir olay. Özellikle İsrail'in güvenlik ve idari kontrolü elinde tuttuğu C Bölgesi'nde, İsrail, mülteci kamplarını basıp yok etmek için kullandığı güvenlik gerekçesini ev yıkımlarını hızlandırmak için de kullandı.

Yıkım oranı 2017'den bu yana

istikrarlı bir şekilde artarken, 2023'te 2009'dan bu yana en yüksek sayıda ev yıkımı kaydedildi. 1.178 yapı yıkıldı ve 2.300 kişi yerinden edildi. 2024'te İsrail, 4.265 kişiye ev sahipliği yapan 1.768 yapıyı yıktı. 2025 yılında ise şimdiden 234 yapı yıkıldı ve 406 kişi kalıcı olarak yerinden edildi. Yıkımların çoğu güneyde, Hebron çevresinde veya Doğu Kudüs'te gerçekleşti. İsrail Yerleşimcilerinin Gidermek Yıkıcı Hale Gelen Saldırıları Son on yılda İsrail yerleşimci şiddetindeki artış gözden kaçmadı. Savaş suçları ve hatta soykırım iddialarına rağmen İsrail'e silah ve siyasi destek sağlamaya devam eden Biden yönetimi bile, Filistinlilere yönelik şiddet eylemlerinde bulunan ABD vatandaşı olmayan İsrailli yerleşimcilere karşı küçük yaptırımlar uyguladı. Yönetim, "bu şiddetin Batı Şeria, İsrail ve Orta Doğu bölgesinde barış, güvenlik ve istikrar için ciddi bir tehdit oluşturduğunu" belirtti. Ancak yaptırımlar büyük ölçüde etkisizdi ve Trump yönetimi göreve gelir gelmez bunları neredeyse derhal geri aldı. UNOCHA verilerine göre, 7 Ekim 2023 ile 22 Ocak 2025 arasında, yerleşimci saldırıları sonucu ölüm veya maddi hasarla sonuçlanan yaklaşık 1.800 olay meydana geldi—

bu, günde ortalama neredeyse dört saldırı anlamına geliyor. Saldırıları çoğunlukla Nablus, Ramallah ve Hebron valiliklerinde gerçekleştirdi.

Şiddet yanlısı yerleşimci gruplar, bugün İsrail Parlamentosunda temsil ediliyor ve İsrail ile ABD'de geniş bir destek buluyor.

Saldırıları ve ev yıkımları gibi, yerleşimci şiddeti de uzun süredir Batı Şeria'daki Filistinli yaşamının bir parçası. Ancak bir zamanlar marjinal gruplar tarafından gerçekleştirilen dağınık saldırılar, bugün İsrail Parlamentosunda temsil edilen ve İsrail ile ABD'de geniş destek bulan yerleşimci örgütler tarafından yönetiliyor. 2023'ten bu yana, İsrail Gazze'yi yok ederken, yerleşimci gruplar Gazze Şeridi'ndeki Filistinlilerin kalıcı olarak yerinden edilmesini ve yerleşimcilerin bölgeye yerleşmesini planlamak üzere konferanslar düzenledi. Artık bu çabalar gizli de değil. İsrail hükümetinden birden fazla bakanın katıldığı bir konferansın adının "Gazze'ye Yerleşmeye Hazırlanmak" olması bunun en büyük kanıtı. Filistinlilerin kalıcı olarak yerinden edilmesi ve topraklarının İsrail devletinin bir parçası olarak ele geçirilmesi, uzun süredir birçok İsrailli politika yapıcının açık

hedefleri arasında. İsrail'in söylem ve eylemlerinden dolayı hesap vermemesinin on yıllardır sürmesi, bu öngörülebilir gelişmelere yol açtı. Bu gelişmeler arasında, İsrail Maliye Bakanı Bezalel Smotrich'in Şubat 2023'te yerleşim inşasını onaylama, yasa dışı inşa edilmiş yerleşimleri geriye dönük olarak meşrulaştırma, Filistinli inşaatını reddetme ve hatta Filistinli topraklarına el koyma yetkisine sahip yeni bir Yerleşimler İdaresi kurması da yer alıyor.

İsrail'in yerinden etme, toprak gaspı ve ilhak tartışmalarını daha açık bir şekilde benimsediği mevcut gerçeklikte, yerleşimci şiddeti ve teröründeki artışın devlet aygıtının dışında değil, onunla birlikte ilerlediği daha net hale geliyor. Batı Şeria'nın kırsal bölgelerinde, İsrailli yerleşimciler, bazen Filistin köylerinin hemen dışında kendi çiftliklerini ve karakollarını kurarak birçok koyun çobanını topraklarından zorla çıkardı. Silahlı bir şekilde Filistinli bölgelerde dolaşıyor, bazen geceleri Filistinlilerin evlerine giriyorlar. Bu tür eylemler için bir çözüm olmadığını bilen birçok Filistinli kaçıyor. Yerleşimciler ulaşmaya çalıştıkları amacı hiçbir şekilde gizlemiyor. New York Times'a konuşan ve bu tür

karakollar kurmak için çalışan bir yerleşimci, "Bir nüfusu tahliye etmek çok hoş bir şey değil. Ama bu bir toprak savaşı ve savaş zamanlarında yapılan budur" dedi.

Artış Gösteren Saldırılar ve Kısıtlamaların İnsani Sonuçları

İsrail'in Gazze'nin altyapısını ve sağlık sistemini yok etmesinin o kadar geniş kapsamlı ve insani sonuçları oldu ki, işgal altındaki topraklardaki çoğu müdahale ve yardım çabasının odak noktası haline geldi. Ancak İsrail, Batı Şeria'daki sağlık çalışanlarına ve altyapısına da saldırdı ve Filistinlilerin hareketini kontrol etti.

Kasım 2024 itibarıyla, İsrail Batı Şeria genelinde, özellikle Ramallah, Hebron ve Nablus çevresinde, kalıcı ve geçici askeri kontrol noktaları, toprak yığınları, yol engelleri, hendekler, kapılar ve İsrailli yerleşimciler için inşa edilip Filistinlilere kapalı olan yollar dahil olmak üzere 614

set inşa etti. Birçok Filistinli, özellikle kuzeydekiler, aylardır yaşadıkları yerlerden ayrılmadı. Yerleşimci ve askeri şiddetle birleşen bu engeller, Filistin ekonomisini yerle bir etti. 300.000'den fazla Filistinli işini kaybetti; işsizlik oranı 7 Ekim 2023 öncesinde yüzde 12,9 iken bugün yüzde 32'ye yükseldi ve nüfusun gıda, tıbbi bakım ve diğer temel ihtiyaçlara erişimi ciddi şekilde kısıtlandı. Baskınlar sırasında İsrail, mülteci kamplarının birçok bölgesine elektrik ve su hizmetlerini kesti. Bazı baskınlar, insanların işe ve okula gitmesini veya gıda ve tıbbi malzemelere erişimini engelleyen kuşatmalarla başladı. 2024 yasasıyla, İsrail Parlamentosu, kampların ana hizmet sağlayıcısı olan UNRWA'nın Ocak 2025 sonuna kadar faaliyetlerini durdurmasını emretti. Bu yazı yazıldığı sırada UNRWA hala Batı Şeria'da faaliyet gösteriyordu, ancak önümüzdeki haftalarda ajansın beklenen

sonuyla birlikte bu nüfusların sağlık ve eğitim hizmetlerinin son sağlayıcısından da kopması muhtemel.

İsrail ordusu, baskınlar sırasında yaralanan Filistinlilerin tıbbi bakım almasını da engelledi. İsrail güçlerinin ambulansların yaralı hastalara veya hastanelere ulaşmasını engellediği birden fazla olay yaşandı. Sınır Tanımayan Doktorlar örgütü, ambulansların hastalara veya hastanelere erişimini engellemenin yanı sıra, İsrail güçlerinin içerideki sağlık çalışanlarını hedef aldığını bildirdi. Örgüt, "Paramedikler ve ambulans şoförleri ambulanslardan çıkarıldı, soyuldu ve sokakta diz çökmeye zorlandı. Hastalar ambulanslarda bırakıldı" dedi.

İsrail, ambulansları uluslararası hukukun açık ihlalleri olan başka yollarla da silahlandırdı. Örneğin, İsrail, Balata mülteci kampına sürpriz bir baskın düzenlemek için kuvvetlerini taşımak üzere bir ambulans kullandı. Saldırı

sırasında dışarıda bir komşusuyla konuşan 80 yaşındaki Halime Salih Hasan Ebu Leil, gözetim kamerası tarafından kaydedilen bir olayda vurularak şehit edildi. İsrail insan hakları grubu B'Tselem, cinayet hakkında "İsrail artık savaş suçlarını gizlemeye çalışmıyor ve uluslararası hukukun norm ve kurallarının kendisi için geçerli olmadığını düşünüyor gibi davranıyor" dedi.

On Yıllardır Süren Cezasızlık Bu Noktaya Getirdi

Bu şiddet, kısıtlamalar, yerinden etme ve toprak gaspındaki yoğunlaşma, ancak uluslararası toplumun İsrail'in Filistin topraklarına yönelik açık hedeflerini ve bunu gerçekleştirmek için kurduğu tüm yasal, siyasi ve askeri yapıları görmezden gelmesiyle mümkün oldu. Batı Şeria'daki Filistinliler birçok zor dönemden geçmiş olsa da, özellikle Gazze ateşkesi ve tarihi Filistin'in tamamına yönelik İsrail iddialarını açıkça benimseyen birçok üst düzey yetkilinin bulun-

duğu yeni bir ABD yönetiminin ardından, şu anki durum farklı görünüyor.

Batı Şeria'yı bir nebze olsun normalleştiren kırılğan koruyucu çitler bile ortadan kalktı. Uluslararası Adalet Divanı ve Uluslararası Ceza Mahkemesi'ndeki devam eden davalara rağmen, Filistinli yaşamını korumayı ciddiye alacak bir dış aktör ortaya çıkmadı. Mahmut Abbas yönetiminin kendisi, Filistinli yaşamını korumayacağını, sadece uluslararası toplumun şimdiye kadar kendi varlığını meşrulaştırmak için kullandığı sözde düzeni koruyacağını açıkça belirtti. Yaygın yolsuzluk ve temsil ettiği iddia edilen halk arasında geniş çaplı popülerlik kaybına rağmen.

Peki Batı Şeria'yı şimdi ne bekliyor? Sundus, Laila, Halime ve yüzlercesinin ölümü de dahil olmak üzere her yeni olayla birlikte, İsrail'in cezasızlığı yeni zirvelere ulaşıyor. Gazze'den çıkarılan dersler, savaş stratejilerinin ötesine geçerek, İsrail'in Filistinlilere yönelik tüm eylemlerinin mazur görülebilir olduğu yanılsamasını da içerecek şekilde genişlemiş görünüyor.

EVİRİM VE AHLAK FİLOZOFU İBN MİSKEVEYH DÜŞÜNCESİNDE TANRI, EVREN VE İNSAN

NİSANUR DUMAN

İncelediğimiz bu eser; “İbn Miskeveyh Düşüncesinde Tanrı” “İbn Miskeveyh’in İnsan Anlayışı” ve “İbn Miskeveyh’te Peygamberlik” olmak üzere üç bölümden ve bir sonuç kısmından oluşmaktadır. Giriş bölümünde, İbn Miskeveyh’in hayatı, ilmi kişiliği ve eserleri ele alınmakta,

ayrıca felsefesinin temel özel-
likleri eserleri üzerinden kısaca
tanımlanmaktadır. Ahlak filozofu
olarak tanınan İbn Miskeveyh,
kendisinden önceki filozoflardan
etkilenerek özgün bir düşünce
sistemi oluşturmuştur. Saru-
han'a göre bu durum son derece
doğal ve olağandır, çünkü her

düşünür kendisinden önce ortaya konan fikirleri ya eleştirerek ya da benimseyerek kendi fikrî dünyasını inşa etmektedir. Bu süreçte Platon, Aristoteles, Plotinus, Kindi, Farabi, İbn Sina ve İhvan-ı Safa gibi isimlerden ilham almıştır.

Birinci bölümde, "İbn Miskeveyh tanrı, nefis ve peygamberlik konularında nasıl bir yenilik ve değerlendirme getirmiştir?" sorusuna yanıt aranmaktadır. Saruhan, İbn Miskeveyh'in hareket delilini Aristoteles'ten aldığını belirtmektedir. Hareket delili, özünde hudûs, imkân ve sebeplilik delillerini de içermektedir. Ayrıca, Tanrı'nın sıfatları konusunda, O'nun herhangi bir nitelikle tanımlanamayacağı ve bu nedenle nitelendirmenin mümkün olmadığı vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, Tanrı'nın ne olduğundan çok ne olmadığı üzerine düşünmenin daha doğru olacağı ileri sürülmektedir. İbn Miskeveyh'e göre Tanrı bilgisine ulaşmak, duyuusal deneyimlerden ziyade aklî bir süreç gerektirir. Saruhan, İbn Miskeveyh'in evrim kavramını ay altı âlemi, yoktan yaratılışı ve sudur teorisini açıklamak için yorumladığını belirtmektedir. Birbirinden farklı gibi görünen bu üç yaklaşım, İbn Miskeveyh'in felsefesinde uyum içinde ele alınmaktadır.

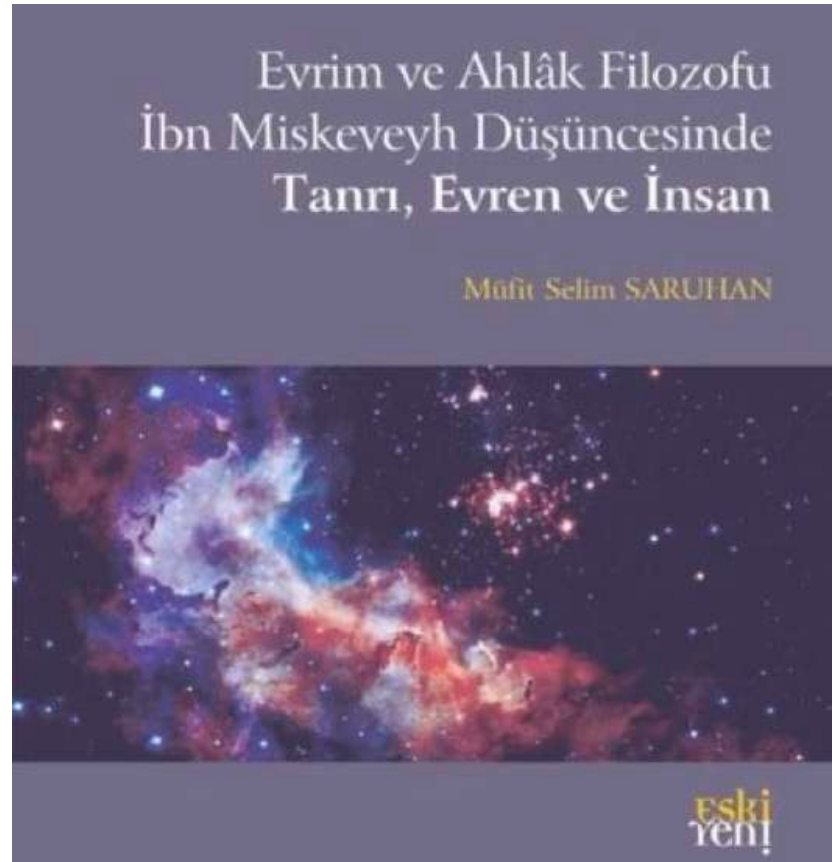
İkinci bölümde, nefsin mahiyeti konusu ele alınmaktadır. Burada, filozofun kendisinden önceki düşünürlerden aldığı nefis öğretisi açıklanmaya çalışılmaktadır. Saruhan, İbn Miskeveyh'in evrim anlayışında kul-

landığı "irtika" kavramına dikkat çekmektedir. Bu kavrama göre evrim, aşağıdan yukarıya doğru bir ilerleme sürecidir. Ancak burada söz konusu olan, insanın başka bir türe dönüşmesi değil, nefsinin değişim ve dönüşüm geçirerek mükemmel bir noktaya ulaşmasıdır. Bu süreç, insanın ay altı âlemden ay üstü âleme yükselişi olarak ifade edilmektedir. Değişen beden değil, ruhun kendisidir. İnsan erdemlerle donandıkça daha ulvî bir seviyeye yükselmektedir. Sonuç olarak Saruhan'a göre İbn Miskeveyh'in evrim anlayışı

biyolojik bir evrimden ziyade nefsin mükemmelleşmesiyle ilgilidir.

Üçüncü bölümde, İbn Miskeveyh'in peygamberlik anlayışı, kendisinden önceki filozofların görüşleriyle birlikte ele alınmaktadır.

Eserin dili oldukça yalın ve üslubu sadedir. Yazar, konuları açık ve anlaşılır bir şekilde ifade etmektedir. Kitap, İslam felsefesindeki Tanrı, evren ve insan anlayışına dair genel bilgiler sunmaktadır.

**İRAN İSLAM CUMHURİYETİ'NİN
ŞANLI ZAFERİNİ SELAMLIYORUZ!**

SiyoniZIM yenilecek!

=

=

